№ 200 Opłata poeztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

22-טער יאהרגאנג. | 27 sierpnia 1929 r. | דינסטאג, כ"א מנחם-אב תרפ"ט. | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47.

גאסן-קאמפן אין תל-אביב, שחיטות אין חיפה

בעלאגערונג פון רחובות, נייע אטאקעס אין ירושלים, נהלל און עמק

אראבישע רוצחים פייניגן יודישע פרויען און קינדער. — הונגער אין ירושלים. —

150 טויטע און ביז 500 פערוואונדעטע אין גאנץ ארץ-ישראל

שוין אנגעקומען ענגלישע קריגס-שיפן און מיליטער

ענגלישער אפיציעלער קאמוניקאט וועגן די קאמפן אין ארץ-ישראל.

לאנדאן, 26. (יט"א)

דער ענגלישער קאלאניאל-אמט האט פערעפענטליכט אן אפיציעלן קאמוניקאט וועגן די געשעהענישן אין ארץ-ישראל. די קאמפן, ווערט געזאגט, אין קאמוניקאט, נעהמען ארום דאס גאנצע לאנד. איין באטאליאן ענגלישע סאלדאטן פון גארניזאן אין עבר הירדן איז טעלעגראפיש אפקאמאנדירט געווארן קיין ארץ ישראל.

א צווייטער באטאליאן איז ארויסגעשיקט געווארן ספעציעל צו שיצן די רומענבערג-עלעקטריפיקאציעס.

אין חברון האבן די אראבער געפרובט זיך אריינצורייסן אין די פאלוצי-באראקען, אבער זיי זענען פון דארט אפגעשטויסן געווארן. דערביי זענען 8 אראבער דער'הרג'עט געווארן.

אין חברון און אין שכם האט שוין די פאליציי בעהערשט די לאגע.

אין יפו זענען פארגעקומען אראבישע דעמאנסטראציעס.

אין חיפה איז רוהיג.

אין קאמוניקאט ווערט אויך פעסטגעשטעלט,

אז די אראבער האבן דער'הרגט א פאליציי-אינספעקטאר

2 באטאליאנען ענגליש מיליטער זענען אויפ'ן וועג קיין א"י.

בעמערקונג פון יט"א. אין אפיציעלן קאמוניקאט פון קאלאניאל-אמט פעהלען די לעצטע ידיעות וועגן די געשעהענישן.

ענגליש מיליטער אויפ'ן וועג

לאנדאן, 26 אויג (יטא) די רעגירונג מיילט מיט, אז אויפ'ן וועג קיין ארץ ישראל געפינען זיך נאך צוויי באטאליאנען מיליטער, וועלכע וועלן נישט דערלאזן צו קיין ווייטערדיגע אונרוהען.

לאנדאן, 26 אויג. (יטא) דער געוועזענער ווייצע-קעניג פון אינדיען לארד רידינג (סער רופוס אייזיקס) איז נעכטען ארויסגערופן געווארן צום פרעמיער מאקדאנאלד, מיט וועלכן ער האט אפגעהאלטן א קאנפערענץ, וואס האט געדויערט העכער צוויי שעה. אויף דער קאנפערענץ זענען ארומגערעדט געווארן די אומרוהען אין ארץ ישראל.

נעכטן האט מאקדאנאלד אפגעהאלטן א קאנפערענץ מיט קריגס-מיניסטער און פלאט-מיניסטער. עס איז באשלאסן געווארן ארויסצושיקן קיין ירושלים נאך 2 באטאליאנען מיליטער און א צאהל פון 1300 הונדערט זעלנער. א טייל זעלנער וועט אפפליהען מיט אעראפלאנען.

אנפאל אויף תל-אביב

6 יודען דער'הרג'עט.

ירושלים, 26. (יט"א)

בעת'ן אנפאל פון די אראבער אויף תל אביב זענען דער'הרג'עט געווארן 6 יודען: ראזען, בנימין גאלדבערג, פיינגאלד, הררי בערקאוויטש און די פרוי מזרחי. צווישן די דער'הרג'עטע געפינט זיך אויך 1 בריטישער בירגער. צווישן די פערוואונדעטע געפינט זיך אויך דער פארזיצער פון פאבריקאנטען-פעראיין וואלטער מאזעס.

ענגליש מיליטער און קריגס-שיפן ווערן אלעדע מינוט ערווארט

לאנדאן, 26. (יט"א)

אין תל אביב קומען פאר מורא'דיגע גאסן-קאמפן. עס זענען פערהאן צעהנדליגער קרבנות.

אויב דער זעלבסטשוץ וועט געלונגען צו האלטן די שטאט ביז צום אנקומען פון די קריגס-שיפן, וועט זיך איינגעבען די נעפאהר אויסצומיידען.

לאנדאן, 26. (ספ.)

די 2 קריגס-שיפן, וואס זענען אפגעשיקט קיין א"י זענען שוין אנגעקומען אין יפו'ער פארט.

ירושלים, 26. (יט"א)

עס איז פעסטגעשטעלט געווארן, אז אין מוצא נעבען ירושלים זענען פון די אראבער דער'הרג'עט געווארן 2 יודען גלאזער און הרב שאך.

די פרוואטע ביכער-זאמלונג פון ד"ר קלויזנער און פראפ. עפשטיין און פון דעם פאעט עגנון זענען טיילווייז פערניכטעט געווארן בעת אן אראבישן אנפאל אויף דער פארשטאט תלפיות.

די שחיטה אין חברון

ירושלים, 26 אויג. (ספ.) פון חברון קומען אן שוידערליכע פרטים וועגן דער שרעקליכער שחיטה אין דער סלאבאדקער ישיבה.

א מחנה פון העכער 400 אראבער איז בלויצלונג אנגעפאלען אויף דער ישיבה און מיט מעסער און רעוואלווערן אנגעהויבן א שחיטה צווישן די הונדערטער ישיבה-בחורים. די ישיבה-בחורים האבן געשטעלט א העלדישן ווידערשטאנד. מיט בענק און טישן האבן זיי זיך געראנגעלט מיט די בולינאנעס און פיל פון זיי אוועקגעלעגט טויט אויפ'ן ארט אדער שווער פערוואונדעט.

די ידיעה וועגן אנפאל אויף דער ישיבה האט זיך בליץ-שנעל פערשפרייט איבער דער שטאט און אהין זענען ארויסגעלאפן צו הילף 12 יודישע סטודענטן פון אמעריקא, וועלכע זענען דארט נראד געקומען מיט אן עקסקורסיע, ווי אויך א גרופע חלוצים.

בעס דעם נים גלייכן קאמף מיט דער אראבישער איבערמאכט זענען אלע 12 סטודענטען אומגעקומען מיט א העלדישן טויט.

פון די ישיבה-בחורים זענען 45 אויסגעשאכטן געווארן. פון די אראבער זענען דערהרג'עט געווארן 60 פערזאן און 120 זענען פערוואונדעט געווארן.

חברון (יט"א) די אראבער האבן זיך געוואלט אריינרייסן אין די פאליציי-באראקען. די פאליציי האט אפגעשטויסן, 8 אראבער זענען דער'הרגעט געווארן.

אמעריקאנער קאנסול קיין חברון.

ירושלים, 26. (יט"א)

דער אמעריקאנישער גענעראל-קאנסול איז אפגעפאהרען קיין חברון, אויסצופארשן די אומשטענדען, בעי וועלכע עס זענען אומגעקומען די אמעריקאנער בירגער.

אראבישע רוצחים פייניגן יודישע פרויען און קליינע קינדער

לאנדאן, 26. (יט"א)

פון ארץ ישראל קומען אן ידיעות, אז אין אלע טיילען פון לאנד קומען פאר גרויזאמע שחיטות. די רוצחים פייניגן שוידערליך פרויען און קליינע קינדער. די רוצחים צינדען אונטער די הייזער און ראבעווען.

—()—

דער יוד לארד רעדינג קאמיסאר אין ארץ-ישראל

קאמפען פון די אראבער געגן יודען פערוואנדעלט אין א אויפשטאנד געגן ענגלאנד

קריגס-צושטאנד ערקלערט אין גאנץ ארץ-ישראל

דעמארש פון ד"ר וויצמאן און לארד מעלטשעט ביי דער ענגלישער רעגירונג

לאנדאן, 26 (יט"א) לארד רעדינג (סער רופוס אייזיקס) איז בעשטימט געווארען אלס ספעציעלער קאמיסאר פאר ארץ-ישראל. ער פאהרט אפ אהין אין די נאהנטסטע שעה'ן

עס איז נישט מעהר קיין יודיש-אראבישער קאמף.

אויפשטאנד געגען ענגלאנד

ביירוט, 26. (יט"א)

די געשעהענישן טראגן נישט מעהר דעם כאראקטער פון יודיש-אראבישע קאמפען, נאר א רעוואלטע געגען דער בריטישער מאכט.

ענגלאנד שיקט קריגס-שיפן און לופט-פלאטיליעס.

לאנדאן, 26. (יט"א)

נאך 2 קריגס-שיפן שטעהען גרייט אפצושווימען קיין א"י. א לופט-פלאטילע מיט מאשינען-געוועהר פליהט אפ מארגען.

די ערשטע רוהיגע נאכט אין ירושלים

לויה פון ווייטערע 8 קדושים.

ירושלים, 26. (יט"א)

פארינגע נאכט איז געווען די ערשטע נאכט פאר די לעצטע טעג פון די בלוטיגע געשעהענישן, וואס איז דורך רוהיג. די פאליציי און די זעלבסטשוץ האלטען די ארדנונג. היינט זענען געבראכט געווארן צו קבורה ווייטערע 8 קדושים.

80 דער'הרג'עטע אין ירושלים

דערפון 59 יודען.

ירושלים, 26. (יט"א)

אין רעגירונגס-שפיטאל געפינט זיך א גרויסע צאהל פערוואונדעטע.

עס זענען פערהאן 80 טויטע, פון זיי 59 יודען, און 232 פערוואונדעטע.

ווין, 26. (ספ.)

„נייע פרייע פרעסע" מעלדעט, אז אין ירושלים פעהלט אוים לעבענס-מיטעל. קינדער ליידען הונגער.

ווין, 26. (ספ.)

אין גאנץ א"י איז ערקלעהרט געווארן קריגס-צושטאנד.

ירושלים, 26 אויג. (יטא) א מחנה אראבער האט געמאכט אן אנפאל אויף דער פארשטאט פון ירושלים „בית וגן" און די קאמפן איז געפאלען א יודישער פאליציי-סערזשאנט.

ווין, 26. (ספ.)

די אראבער אטאקירן די פארשטאט פון ירושלים תלפיות. די בעפעלקערונג איז עוואקואירט געווארן. אין ירושלים זענען פערברענט געווארן א שוהל און א מעטשעט.

ראטעוועט!

בן צבי'ס הילפס-רוף פון בעלאגערטע רחובות.

לאנדאן, 26. (יט"א)

פון קאירא איז אנגעקומען א דעפעשע, אז רחובות ווערט אטאקירט פון די אראבער.

די דעפעשע לויטעט: מיר זענען אפגעשניטן פון דער גאנצער וועלט. מיר געפינען זיך אין שוידערליכע בעדינגונגען. מיר זענען אהן כחות. ראטעוועט.

אונטערגעשריבען: בן צבי

נייע אטאקעס אין ירושלים

גרויזאמע מאסען-שחיטות אין פערשידענע ערטער פון ארץ-ישראל.

ביירוט, 26. (יט"א)

דער ספעציעלער שליח פון יט"א טיילט מיט, אז די אנפאלן פון די אראבער קומען ווייטער פאר אין גאנץ א"י.

א גאנצע נאכט און היינט פריה זענען ווייטער פארגעקומען אנפאלן פון אראבער אין ירושלים.

די אנפאלן טראגן דעם כאראקטער פון א מאסען-שחיטה און א שרעקליכער בלוט-באד.

די קאמוניקאציע איז איבערגעריסען. צווישן דער יודישער בעפעלקערונג הערשט א מורא'דיגע פאניק.

די נעמען פון די ערשטע 16 געפאלענע יודען אין ירושלים

ירושלים (יט"א) נעכטען בייינאכט איז פארגעקומען די קבורה פון די ערשטע 16 געפאלענע יודען אין ירושלים. מען האט זיי אלע קובר געווען אין א ברידער-קבר.

ביז איצט איז געלונגען פעסטצושטעלען 14 נעמען פון די געפאלענע: חנה סאנישווילי, נחמן סעגאל, אליהו ששון, ברידער יוסף און יהודה ראטענבערג, משה תבורי, שלום שבילי, מרדכי בן מנשה, משה בראנ,עס, שלום בן סולה, מאיר אפעלבוים, בן-ציון דימאנטשטיין, בן שמעון און וואלמאן.

די נעמען פון די לעצטע צוויי געפאלענע האט מען נאך נים פעסטגעשטעלט.

שוידערליכע שחיטה אין חיפה

צעהנדליגער טויטע און פערוואונדעטע.

ביירוט, 26. (יט"א)

א גאנצע נאכט און היינט פריה איז אין חיפה פארגעקומען א שוידערליכע שחיטה. עס זענען פערהאן צעהנדליגער טויטע און פערוואונדעטע. פרטים פעהלען.

די קאמפען ביי נהלל

ירושלים, 26 אויג (יטא) נעכטען אווענד האבען אראבישע מחנות אטאקירט די קאלאניע אין נהלל. די קאלאניסטען האבען געגעבען א ענערגישען ווידערשטאנד.

ביים אנפאל אויף דר קאלאניע עטרות שקאלאנדיא" זענען דערהרגעט געווארן 4 אראבער. די אראבער9עבאנ רעם האבען זיך צורוקגעצויגען.

ירושלים, 26. (יט"א)

נעכטען אווענד האבען אראבישע מחנות אטאקירט די קאלאניע אין נהלל, די קאלאניסטען האבען געגעבען אן ענערגישען ווידערשטאנד. די קאמפען דויערן.

די רעגירונג בעהערשט די לאגע?

לאנדאן, 26. (יט"א)

דאס קאלאניאל-מיניסטעריום מעלדעט אין א אפיציעלן קאמוניקאט, אז די ארץ ישראל רעגירונג בעהערשט די לאגע אין לאנד. (עס איז נים בעוואוסט, ווען דער קאמוניקאט איז ארוים: אין דער פריה, צי מיטאג-צייט — די רעד.)

היינט תענית צבור אין ווארשא

אלע יודישע געשעפטען וועלען זיין געשלאסען

ווארשא, (טעל.)

דער ראבינאט האט היינט אויף א ספעציעלער זיצונג באשלאסען גוזר תענית צו זיין און צו שליסען די געשעפטען פון 4 נאכט. אין אלע שוהלען וועלען אפגערופט ווערען תפלות.

דער פאראייניגטער ציוניסטישער קאמיטעט רופט היינט נאכמיטאג צוזאמען 5 גרויסע מאסען-מיטינגען אין פערשידענע פונקטען פון שטאט.

ווארשא, (טעל.)

היינט זיינען אפגעהאלטען געוואָרען ספעציעלע זיצונגען פון דעם קהלה-ראט און דער קהלה-פערוואלטונג וועגען די געשעהענישען אין א"י. די זיצונג פון ראט האט געעפענט דער וויצע פארזיצענדער טראקענהיים מיט א קורצער רעדע, דאן האט גענומען דאס ווארט ד"ר גאטליב, וואס האט אין א גרויסע רעדע שארף פראטעסטירט געגען ענגלאנד פאר איהר פאליטיק אין א"י.

א גרויסע רעדע האט אויך געהאלטען דער פארזיצער פון דער פערוואלטונג, הר. פארבשטיין. ער האט גערעדט וועגען דער העלדישקייט פון די חלוצים, וואס פערטיידיגען מיט זייער בלוט אונזערע ברידער אין א"י.

אויך פרנס פרידמאן („אגודה") ליובט שטארק די חלוצים און פראטעסטירט שארף געגען ענגלאנד. צום סוף איז אנגענומען געוואָרען א פראטעסט-רעזאלוציע. עס איז אויך באשלאסען געוואָרען צו שטיצען די אויפאָרדערונג פון ראבינאט גוזר-תענית צו זיין און היינט נאכמיטאג פון 4 א זייגער אָן צו שליסען די געשעפטען אלס צייכען פון טרויער.

ווארשא, (טעל.)

היינט קומט פאר א גרויסער מיטינג אנגעאָרדענט דורך דער ציוניסטישער ארגאניזאציע א גרויסער פראטעסט-מיטינג. נאכ'ן מיטינג האט פארמירט זיך א דעמאנסטראציע צום בנין פון אויסערן-מיניסטעריום.

פארוואס שווייגט דאס יוד. לאדז?!

דאס יודישע ווארשא טראגט היינט ארוים זיין פראטעסט געגען די ווילדע שחיטות אין א"י.

אלע יודישע געשעפטען אין ווארשא זיינען היינט געשלאסען. גרויסע פראטעסט-מיטינגען ווערען צונויפגערופען געגען די ווילדע בארבארען פון מזרח און געגען די, וואס טראגען די אחריות פאר דעם אלעם, וואס טוט זיך אפ אין יודישען ישוב, וואס באדט זיך אין בלוט.

וואו איז דאס יודישע לאדז?!

דאס יודישע לאדז איז בעהערשט פון נערוועזער געשפאנטקייט און געוואלדיגער אויפרעגונג. נאר די לאדזשער יודישע קהלה, האט נאך נישט אפילו בעוויזען צונויפצורופען קיין אין בעראטונג וועגען די געשעהענישען, אזוי ווי די בלוטיגע שלאכטען וואלטען זיך אפגעשפילט ערגיץ דארט אין די ווייטסטע מקומות פון דער וועלט, וואס האט נישט צו אונז קיין שום שייכות.

דאס איז נישט דערלאזבאר!

אויף אונזער קהלה ליגט די פליכט, צו רעאגירען אויף די געשעהענישען, וואס האבען נאר זייער גליבען. מיט האריגנס שחיטות אין דעם אלטען א"י.

זאל זשע די שטים פון לאדזשער יודענטום זיך פעראייניגען מיט דעם מעכטיגען וועה-געשריי פון די יודען און דער גאנצער וועלט!

פוילישער גענעראל קאנסול

אדערט צו שיצען דאס לעבען און פערמעגען פון די פוילישע יודען

גענעראל קאנסול זבישעווסקי בעזוכט אויך די בעדראהטע קאלאניעס פון די פוילישע יודען

ירושלים, (טעלעגראפיש דורך יט"א) דער פוילישער גענעראל-קאנסול זבישעווסקי האט אלס דער עלטסטער פון די קאנסולען אין ירושלים בעזוכט דעם שטעל-פערטרעטער פון נציב העליון לוק און פון איהם געפאדערט צו זיכערן דאס לעבען פון די אויסלענדישע בירגער אין ארץ-ישראל.

דער גענ. קאנסול האט אויך בעזוכט די בעדראהטע קאלאניעס פון די פוילישע יודען.

• • •

ווארשא. (טעלעפאניש) דאס אויסערן-מיניסטעריום האט א וועקגעשיקט א טעלעגראפישע בעפולמעכטיגונג צום גענעראל-קאנסול אין א"י זבישעווסקי צו פערטיידיגען די פוילישע בירגער.

די יודישע קרבנות אין ירושלים

אינזש. רייטאן און וואלפא געשטארבען פון די וואונדען.

ירושלים, 26. (יט"א)

פון די שווערע וואס עס האט בעקומען כלל מגער ראובן וואלפא.

בען אינזש. רייטאן און דער ספרדישער פון די אראבישע רוצחים זיינען געשטארבען

עס פעהלען ידיעות פון ארץ-ישראל צוליב דער שטרענגער צענזור.

לאנדאן, 26. (יט"א)

די צענטראלע פון יט"א האט בעאויפטראגט דאס יט"א-ביורא אין ביירוט צו זאמלען ידיעות, ווייל צוליב דער צענזור קומען די דעפעשען נישט אן.

• • •

לאנדאן, 26. (ספ.)

די ענגלישע פרעסע זאגט זיך ארויס, אז די געשעהענישען אין א"י זיינען א חרפה פאר ענגלאנד.

הננו מביעים את רגשי השתתפותנו בצערו העמוק של הח'

רוטקופף

במות עליו **אבין** נ"ע

בעבודתו הציונית ימצא נחומים.

ההסתדרות „השומר הצעיר".

בעקאנטמאכונג.

מיר אונטערגעשריבענע פערוואלטונגס- און אויפזיכטס-ראט-מיטגלידער פון דער קאאָפעראטיוו-באנק פון **שייבלערס ראיאן** (קילינסקיעגא 120) ערקלערען: אזוי ווי אייניגע מיטגלידער פון קאאָפעראטיוו פון שייבלערס ראיאן פיהרען א טעטיגקייט וואס אונטערברעכט די עקזיסטענץ פון דער קאאָפעראטיוו-באנק און מיר, נישט וועלענדיג טראגען די מאראלישע פעראנטווארטליכקייט פאר דעם אונטערנעהמען פון אזוי א וויכטיגע אינסטיטוציע, רעזיגנירען פון אונזערע מאנדאטען:

פרעזעס: יעקב דוד אייזענבערג, וויצע-פרעזעס: יעקב קראנהיים,

אויפזיכטס-ראט: בונם פיעטרקאווסקי, שלמה וויינקראנץ.

בעמערקונג: אלע אנגענומענע טראנזאקציעס ביז'ן היינטיגען טאג וועט פון אונז ערלעדיגט ווערען, ביז אנקומענדע רעגיסטראציע געריכטס-בעשטעטיגונג.

א רעסקאנטרא-ביכעל

איז געפונען געווארען

צבבצונעמען געגען אנאנס-קאסטען אין אדמיניסטר. פון „לאדזשער טאגעבלאט".

חדר „עמוד התורה"

לאדז אלעיא 1 מאי 16

צום נייעם שול-יאהר אי"ה ווערט געעפענט דאס מוסטערהאפטע חדר „עמוד התורה" אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען מומחה און פעדאגאג הר' **משה שפירא** נ"י. עס איז אנגאזשירט געווארען אן ערשטקלאסיג פערסאנאל פאר למודי קודש און להבדיל למודי חול.

מיר פערזיכערן די עלטערן גרויסע צופרידענהייט בעזה"י.

תלמידים ווערען אנגענומען טעגליך פון 10—2 און 4—7.

מארגען גרויסע פראטעסט-אקציע פון לאדזער יודענטום

געגען די גרויזאמע רציחות אין ארץ ישראל

נאכטען אווענד איז פארגעקומען אין לאקאל פון דער לאדזער ציוניסטישער ארגאניזאציע א פערזאמלונג פון פארשטעהער פון אלע ציוניסטישע פארטייען און גרופירונגען, ווי אויך פון פארשטעהער פון וועלטליך-פראגרעסיווע ארגאניזאציעס.

נישט קוקענדיג דעראויף, וואס די איינלאדונגען צו דער בעראטונג זיינען ארויסגעשיקט געווארען בלויז צו די פארשטעהער פון ארגאניזאציעס, איז דער לאקאל פון דער ארגאניזאציע נאך א שעה פאר דער זיצונג בעלאגערט געווארען דורך הונדערטע פון מענשען, וואס האבען געוואלט בייוואוינען דער דאזיגער זיצונג.

נאכדעם ווי ס'איז ברייט ארומגערעדט געווארען דאס פראגראם פון דער פראטעסט-אקציע אין לאדז, איז אויסגעקליבען געווארען א ספעציעלער קאמיטעט, וואס דארף אנפיהרען מיט דער דערמאנטער אקציע.

דער קאמיטעט האט אויף זיין ערשטער זיצונג, וואס איז פארגעקומען תיכף נאך דער פערזאמלונג, פעסטגעשטעלט דעם פאלגענדען פראגראם פון דער פראטעסט-אקציע:

דער מיטוואכדיגער טאג ווערט פראקלאמירט אלס פראטעסט-טאג פון לאדזער יודענטום געגען די געשעהענישען אין א"י

פינף א זייגער נאכמיטאג קומט פאר און זאל „פילהארמאניע" א גראנדיעזער פראטעסט-מיטינג

מיט דער בעטייליגונג פון די פארשטעהער פון דער הויגער יודישער געזעלשאפט.

אין דערזעלבער צייט קומען פאר חזכרות מיט טרויער-רעדעס און אלע הויגע שולען, בתי-מדרשים און שטיבלעך.

דער קאמיטעט פאדערט אויף די גאנצע יודישע בעפעלקערונג צו שליסען אלע געשעפטען און ווארשטאטען און משך פון די שעה'ן, און וועלכע ס'וועלען פארקומען דער מיטינג און די הזכרות, ד. ה. פון פינף ביז 7 נאכמיטאג.

גלייכצייטיג פאדערט אויף דער קאמיטעט די גאנצע לאדזער יודישע בעפעלקערונג צו קומען מאסענווייז אויף די דאזיגע פערזאמלונגען און אפצוהיטען די שטרענגסטע ארדנונג און דיסציפלין, כדי דורך זייער פערהאלטען צו דאקומענטירען די ווירקונגקייט און דעם ערנסט פון מאמענט.

• • •

די מיטגלידער פון אלע הויגע יוגענד-ארגאניזאציעס פערזאמלען זיך היינט, 8 א זייגער און אווענד אין זייערע לאקאלען.

אלארם-דעפעשע פון ביירוט

די ארץ ישראל רעגירונג נישט בכח צו פערטיידיגען די יודישע בעפעלקערונג.

ביירוט. 26. (יט"א)

יודען און ארץ ישראל געפינען זיך אין דער גרעסטער געפאהר. פיל יודען אנטלויפען. די רוצחים מארדעווען און ראבעווען מיט א שרעקליכער גרויזאמקייט. פאלוציי איז נישט ביכולת צו בעהערשען די לאגע. די רעגירונג איז נישט ביכולת צו פערטיידיגען די יודישע בעפעלקערונג. די איינציגע האפנונג איז די יודישע זעלבסטשוץ.

מעלדונגען

די פערוואלטונג פון מערבאנד ציוניסטען רעוויזיאניסטען פאדערט אויף אלע רעוויזיאניסטען ווי אויך אלע סימפאטיקער צו קומען היינט, דינסטאג 8 אוו. אין לאקאל פון ברית טרומפעלדאר קילינסקא 60 אין צוזאמענהאנג מיט דער פראטעסט-אקציע צוליב די לעצטע געשעהענישען אין א"י.

עס ווערען אויפגעפאדערט אלע מיטגלידער און רעזערוו ווי אויך סימפאטיקער זיך צו שטעלען דינסטאג 8 אוו. אין לאקאל פון ברית טרומפעלדאר קילינסקא 60.

מפקד הקן

זאב זייפערט

אין צוזאמענהאנג מיט די ארץ-ישראל'דיגע געשעהענישען, רופט די פערוואלטונג פון דעם פעראיין פון אבסאלווענטען פון דער 2. יודישער גימנאזיע אין לאדז אנ'אויסערגעוועהנליכע אלגעמיינע פערזאמלונג היינט 8 אוו. אין לאקאל פון גימנאזיע (מאניוסטראצקא 22). אקאדעמיקער און אבסאלווענטען— געסט פרויינטליך געזעהען.

פעראייניגטער קאמיטעט

צו ארגאניזירען די פראטעסט-אקציע

געגען די געשעהענישען אין א"י

א גרויסער פראטעסט-מיטינג

מיטוואך דעם 28 ד. ח. 5 א זייגער נאכם.

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20

אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

יודען, בעטייליגט זיך אין דער גרויסער פראטעסט-אקציע! קומט מאסענווייז!

איינטריטס-קארטען צו בעקומען אין ביורא פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4), אין „התאחדות" שענקעוויטשא 3-5 און אין טאג פון דער פערזאמלונג ביי דער קאסע.

קוראטאריום פאר בית-יעקב-שולען

צעגעלניאנא 24 טעל. 28-70
פיראמאוויטש 15 טעל. 27-70
צעגעלניאנא 3

א איבעראשענדע בשורה!

צום שול-יאהר 1929-30 ווערט געעפענט אין צענטרום שטאט צעגעלניאנא 3

א צענטראלע בית-יעקב-שולע

אין וועלכע עס וועט זיין: 1) VIII קל. טעכטער-גימנאזיום, 2) פאר און נאכמיטאגדיגע 7 קל. פאלקס-שולע, 3) אָווענד-קורסען און פאך-אויסבילדונג פאר ערוואקסענע, 4) פאר און נאכמיטאגדיגע פרעבעל-שולע.

די פרעזען זיינען צוגענגליך. — די שולע איז מיט רעגירונגס-רעכט. — איינשרייבונגען ווערען אנגענומען אין אונזערע בית-יעקב-שולען צעגעלג. 24 און פיראמאוויטש 15 פון 9—12 און פון 3—6 נאכם.

Zarząd Telefonów Łódzkich P.A.S.T.

komunikuje, że rozpoczął już rozsyłanie nowego Spisu Abonentów na rok 1929. W Spisie tym zamieszczone są numery telefonów składające się z dwóch części oddzielonych kropką.

Dopóki pp. Abonentów obsługuje obecnie czynna ręczna centrala, ważne są dotychczasowe numery telefonów, wobec czego należy telefonistkom podawać tylko część numeru uwidocznioną po prawej stronie kropki. Nie należy chwilowo, to jest aż do czasu uruchomienia centrali automatycznej, zwracać uwagi na cyfry przed kropką.

Zarząd Telefonów specjalnie zwraca uwagę wszystkich korzystających z telefonów, aby dokładnie zaznajomili się z wyjaśnieniami na stronicy V nowego Spisu Abonentów.

Spisy w ilości po jednym egzemplarzu do każdego głównego aparatu i po jednym egzemplarzu do każdego dodatkowego aparatu będą dostarczone do domu wszystkim abonentom, **zgłaszanie się zatem po takowe do biura Zarządu Telefonów jest zbyteczne.**

Należność za każdy egzemplarz Spisu w myśl § 18 warunków korzystania z sieci została ustalona na złoty jeden i będzie policzoną pp. Abonentom w rachunkach za abonament telefoniczny.

Posłańcom za roznoszenie Spisu ze strony pp. Abonentów nie należy się żadna zapłata.

אין קאנצעסיאנירטע

רעכטסקאנסולענטען-ביורא

פון **דוד שפירא**

לאדז, וואלטשאנסקא (?) 44 לאדז, וולטשאנסקא

ווערען ערלעדיגט קלויזולעס, פערזיכערונגען א. א. וו. אויף וועקסלען און אנדערע שולד. בעשייניגונגען ווי אויך אלע ביטעס, רעקורסען א. ד. גל. שרייבט געזעצמעסיג און ביליג.

— עקזיסטירט פון יאהר 1889. —

Dr. Niewiażski

האט זיך איבערגעצויגען

אויף **אנדזשעיא 5**, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—2 מיטאג און פון 5—9 אווענד.

ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוועכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

אכטונג מיטגלידער פון בעקער-צעך

אין לאדז.

היינט דינסטאג, דעם 27 אויגוסט, 6 א זייגער אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל וואלטשאנסקא 57 **א אלגעמיינע פערזאמלונג** פון אונזערע מיטגלידער, מיט פאלגענדן טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג דורך דעם פארשטעהער פון דער אויפזיכטס מאכט, 2) ענדערן דעם פאראגראף 14 פון די צעך-סטאטוטען, 3) וואהלען פון א סטארשע צעך, 4) וואהלען פון 3 פארסטארשעס, 5) וואהלען פון א נייע פערוואלטונג, רעוויזיאנס-קאמיסיע און סאנד-באלובאנגע, 6) פרייע פארשלאגען.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאג-ארדנונג ווערען די מיטגלידער געבעטען פינקטליך צו קומען.

די צייטווייליגע קאמיסיע.

די לייטונג פון דער לעהר-אנשטאלט

„בית-תלמוד"

לאדז, צעגעלניאנא 11, טעל. 16-57

מאכט בעקאנט, אז שילער ווערען אנגענומען אין דער קאנצעלאריע יעדען טאג פון 9 ביז 2 מיטאג און פון 4 ביז 7 אווענד.

די למודים הויבען זיך אן כ"ו מנחם אב הבעל"ט (דעם 1/9 1929).

די לייטונג.

די פראגע וועגען כותל-מערבי
אויף דער 15. סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע

וואס האט געזאגט דער נציב העליון סער טשענסעלאר? — דאס „ווייסע בוך" און די אויסטייטשונג פון „סטאטוס-קוואָ". — וואס טענה'ן די אראבער? — דער כותל און דער מעטשעט אמאר. — די אראבער האבען מורא פאר דער פערברייטערונג פון די יודישע רעכט ביים כותל-מערבי. — ווי איז די מיינונג פון די האלענדער און פראנצויזען?

גענף (יט"א) א ווייכטיגען ארט אין די בעראטונגען פון דער 15. סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזמראלטען דעם ארץ ישראל מאנדאט האט פערנומען די פראגע וועגען כותל-מערבי. סער טשענסעלאר האט וועגען דעם אויף דער זיצונג פון 6. יולי אפגעגעבען אנ'-אויספיהרליכע ערקלערונג. בעת ער איז מיט 6 חדשים צוריקגעקומען קיין א"י האט די בריטישע רעגירונג ארויסגעגעבען א „ווייסען-בוך" בנוגע די געשעהענישען ביים כותל. די מוזולמענער זענען מיט איהם געווען צופרידען, אויסטייטשענדיג איהם אין דעם זין, אז לויט דעם סטאטוס-קווא האבען נישט די יודען דאס רעכט צו ברענגען פאר'ן כותל בענק און אנדערע זאכען. אויף זייער פאדערונג הורבצופיהרען די דאזיגע החלטה, האט זיי דער נציב-העליון ערקלערט, אז אהן דער ערלויבניש פון קאלאניאל-מיניסטעריום, מיט וועלכען ער שטעהט אין פערבינדונג, קען ער זייער וואונש נישט ערפילען. סער טשענסעלאר מאכט אויפמערקזאם, אז די יודען אינטערעסירט איינגענטליך נאר דער שטח, וואס געפינט זיך פאר'ן כותל, און אז די וואנד גופא שטיצט דעם פלאץ, וואו עס שטעהט דער מעטשעט אמאר. ער בעמערקט צוגלייך, אז דער גאנצער שטח אויך דער, וועלכער געפינט זיך פאר'ן כותל, געהערט די אראבער.

דער הויך-קאמיסאר דערצעהלט דאן וועגען די בוי-ארבייטען, וועלכע האבען זיך אנגעהויבען בשכנות מיט'ן כותל, און וועגען דעם פראטעסט געגען דעם מצד די יודען. דער שטאטס-סעקרעטאר האט בעשלאסען, אז עס דארפען פערבאטען ווערען נאר אזוינע ארבייטען, וועלכע זענען עלול צו שטערען דעם סטאטוס-קווא, אזוי צ. ב. דער בוי פון א בנין, וואו עס וועלען פארקומען רוישענדע פייערונג. ארויסגעהענדיג פון דעם שטאנדפונקט איז דער הויפט-מופתי ערלויבט געווארען צו שטעלען א וואנד, וועלכע זאל שוצען די פרויען פון זיין הויז נעגען דעם ארייננוקוקען פון דרויסען און בהסכם מיט דעם שטאטס-סעקרעטאר האט דער הויך-קאמיסאר אויך ערלויבט אנדערע בוי-ארבייטען, האלטענדיג, אז זיי וועלען נישט פערקלענערן דאס רעכט פון אויסאיבען דעם קולט, פון וועלכען די יודען געניסען.

סער טשענסעלאר ערקלערט ווייטער, אז ער האט זיך בעשעפטיגט מיט דער פראגע פון ברענגען צו א הסכם ביידע צדדים לויט'ן פערלאנג פון דער מאנדאט-קאמיסיע. עס מוז דערביי פעסטגעשטעלט ווערען, ערקלערט סער טשענסעלאר, אז די אראבער האבען מורא פאר יעדע פערברייטערונג פון די יודישע רעכט ביים כותל-מערבי. דער מופתי בעהויפטעט, אז אויב די אראבער וואלטען דערויף מסכים געווען, וואלטען די יודען גלייך אויסגענוצט דאס א סינאגאגע. פערשטעהט זיך, אז דאס איז א אבסורד, בעמערקט סער טשענסעלאר. דאס ווייזט אבער אויף דער האלטונג פון די אראבער.

דער שטח פאר'ן כותל דינט אלס גאס פאר די מאראקאנישע אראבער, וועלכע וואוינען בשכנות מיט'ן כותל, און דאס שטערט אפט די יודען אין דאווענען. די שוועריגקייטען וואלטען געקענט געלייזט ווערען, ווען די אראבער וואלטען מסכים געווען פערקויפען דעם שטח די יודען, אזוי, אז עס וואלט מעגליך געווען צו מאכען דארט א פערצאמטען הויף, וואו זיי וואלטען געקענט דאווענען אין רוה און ווירדע. די יודישע פיהרער אין ארץ ישראל האבען פריינדליך אויפגענומען דעם פערשלאג און זיי האבען אין זייער רשות א געוויסען סכום, וועלכער וואלט זיי דערלויבט דורכצופיהרען דעם קויף. סער טשענסעלאר האט אויך געמאכט דעם פערשלאג דעם מופתי, גאר זיין האלטונג איז א נעגאטיווער. דער באדען געהערט צום „וואקף" און קען נישט פערקויפט ווערען. דער הויך-קאמיסאר האט דאן פארגעשלאגען דעם מופטי, אז די יודען וועלען בעזארגען די מאראקאנישע אראבער מיט בעסערע וואוינונגען און אנ'אנדער ארט, דער שטח פאר'ן כותל זאל איבערגעגעבען ווערען דער רעגירונג און זי וועט שוין דאן פון איהר צד איהם איבערגעבען די יודען. אויף דעם האט דער מופתי געענטפערט, אז די שטימונג איז אצינד אזא, אז אויב אזא מין פערשלאג זאל פערעפענטליכט ווערען, וועט ער ארויסרופען א טיפע רעליגיעזע אומצופרידענקייט און קען אפילו גורם זיין אומרוהען. דער הויך-קאמיסאר האלט דערפאר, אז מען מוז אפווארטען גינסטיגערע אומשטענדען.

סער טשענסעלאר דערצעהלט ווייטער, אז ער האט ערקלערט די לאגע די יודישע פיהרער און זיי גע'עצה'ט זיין רוהיג און נישט אנפילען זייערע צייטונגען מיט אנקלאגען געגען דער רעגירונג און די אראבישע אנשטאלטען. די אטמאספער וועט דאן ווערען פריידליכער און עס וועט אפשר מעגליך זיין צו אינטערווענירען מיט ערפאלג.

דערווייל קענען דערויבער נאר אנגעווענדעט ווערען די בעשטימונגען פון „ווייסען בוך" פון נאוועמבער 1928. בנוגע דעם סטאטוס-קווא, בעהויפטען די אראבער, אז די יודען האבען נישט קיין רעכט צו ברענגען פאר'ן כותל בענק און אז דאס איז פערבאטען געווארען אייך אונטער דער טערקישער הערשאפט. זיי שטיצען זיך דערביי אויך אויף דעם, וואס די בריטישע פערוואלטונג גופא האט עס שוין צוויי מאל פערבאטען. די יודען דאגעגען בעהויפטען, אז דאס איז זייער ערלויבט מקדמונים, און זיי האבען געבראכט פאטאגראפיעס, כדי צו בעווייזען, אז אזוי האט מען זיך נוהג געווען שוין מיט 30—40 יאהר צוריק. דער מופתי, ווען סער טשענסעלאר האט געוויזען די פאטאגראפיעס, מענה'ט, אז זיי בעווייזען גארנישט. דער מופתי האט פארגעלעגט דער רעגירונג א קאפיע פון דעם פערבאט פון די טערקען צו שטעלען בענק פאר דעם כותל. אין חודש יאנואר נאך האט דער נציב העליון געבעטען צוזושטעלען איהם אלע דאקומענטען אין צוזאמענהאנג מיט דער פראגע, נאר מצד די יודען האט ער נאך עד היום נישט געקריגען קיין שום דאקומענטען. ער האט עס דא נישט לאנג ווידער געפאדערט פון דער רבנות הראשית. פון א געשפרעך אבער מיט א פארשטעהער פון דער ציונ. עקזעקוטיווע האט ער דעם איינדרוק, אז עס עקזיסטירט נישט קיין שום אפיציעלער דאקומענט, וועלכער זאל ערלויבען די יודען צו בענוצען זיך מיט בענק פאר'ן כותל. ער האט געבעטען דעם מופתי אינדיווידועל צו געבען אלטע און קראנקע יודען דאס רעכט זיך צו בענוצען מיט בענק, נאר דער מופתי האט דערצו נישט מסכים געווען. דער שטאטס-סעקרעטאר האט פעראורטיילט דעם הויך-קאמיסאר נישט ארויסצוגעבען אהן זיין ערלויבניש קיין שום דעפיניציע פון סטאטוס-קווא.

אויף אנ'אנפראגע פון פראפ. ראפאר ערקלערט סער טשענסעלאר, אז די אראבער זענען מסכים מיט'ן סטאטוס-קווא אזוי ווי זיי אינטערפרעטירען איהם, דאגעגען בעטראכטען איהם די יודען אלס א מינימום פון זייערע פאדערונגען.

פראפ. ראפאר און דער פארזיצער טעאדאלי דריקען אויס זייער אונצופרידענהייט מיט דעם אופן, ווי אזוי די פראגע ווערט בעהאנדעלט דורך דעם נציב-העליון און דאס אין הסכם מיט די פאר א יאהרינגע פארשלאגען פון דער קאמיסיע.

חוץ דעם בעריכט פון סער טשענסעלאר האט די קאמיסיע זיך בעשעפטיגט מיט דער כותל-מערבי פראגע אויך בעת דער בעהאנדלונג פון 1) דער פעטיציע פון דער אלגעמיינער מוזולמענישער קאנפערענץ צו פערטיידיגען דעם כותל פון 7. נאוועמבער 1928, 2) דעם טעלעגראם פון מוסולמענישען איבערראט פון דעם זעלבען טאג און 3) דעם בריף פון עמיר שקיב ארסלאן, אישאן על דזשאברי און ריאד על סואיל, וועלכער איז דעם 11. דעצעמבער 1928 אפגעשיקט געווארען קיין לונדאנא צו אריסטיד בריאן אלס דעם דעמאלסדיגען פארזיצער פון דער סעסיע פון פעלקער-בונד ראט. די אראבישע פעטיציעס בעהויפטען, אז דער כותל (בוראק) איז א מוזולמענעריש הייליגטום, א טייל פון די מעטשעטען אקסא און אמאר און איז געהייליגט דורך א פסוק פון קאראן. די יודען האבען קיין שום רעכט נים אויף'ן כותל. פונקט ווי די אנהענגער פון אלע רעליגיעס, האבען זיי געקענט בעזוכען דעם שטח פאר'ן כותל, זיי האבען אבער קיין שום רעכט נישט דארט צו דאווענען, אויספיהרען וועלכע עס איז רעליגיעזע צערעמאניעס, אויפהויבען הויך די שטימע א. אז. וו. מיט זייער פאדערונג בנוגע געוויסע רעכט ביים כותל, האבען די יודען די בעהאלטענע כונה שפעטער ארויפלעגען זייער האנד אויף די מוזולמענישע הייליגטומער. און די פעטיציעס ווערט אויך פראטעסטירט נעגען דעם, וואס דער פאסטען פון גענעראל-פראקוראר פון דער רעגירונג איז אנפאנג פריער געווארען ה' נארמאן בענטוויטש, וועלכער איז אנ'אויסגעשפראכענער ציוניסט און זוכט נאר צו פערווירקליכען די ציוניסטישער אספיראציעס, וועלכע פערלעצען די רעליגיעזע רעכט פון די אראבער אויף זייערע הייליגע ערטער.

אונטערזוכענדיג די דאזיגע פעטיציעס דער מאנדאט-קאמיסיע, האט זיך די בריטישע רעגירונג בעגנוגענט נאר מיט גאנץ קורצע בעמערקונגען: זי איז נישט מסכים, אז די יודען האבען ביים כותל נישט קיין אנדער רעכט, ווי נאר

(ענדע זייט 5).

לאדזער טאגעבלאט

ד"ר רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.
אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódż, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

די שולדיגע אין ארץ ישראל צו פעראנטווארטליכקייט!

כמעט גאנץ ארץ - ישראל איז פערוואנדעלט געווארען אין א קאמפס-פלאץ.

דער טעלעגראף ברענגט כסדר ידיעות, וואס זענען דורכגעמישט מיט בעריכטען פון א רעגולערער מלחמה און פון סתם גרוילענדע שחיטות.

די צעווילדעוועטע אראבישע בעסטיע מאכט מעהר קיין אונטערשיד נישט צווישען יודען פון ישוב און יודען פון חוץ לארץ.

צעהנדליגער אמעריקאנער בירגער זענען געפאלען אויפ'ן מזבח פון די גרויזאמע צושטאנדען, וואס זענען אזוי זארגפעלטיג צוגעגרייט געווארען דורך דער ענגלישער פאלעסטינא-אדמיניסטראציע... עס איז נויטיג געוועזן די אינטערווענץ פון קאנסולארען קארפוס מיט'ן פוילישען גענעראל-קאנסול בראש...

דער העלדישער ווידערשטאנד פון יונגען, שווער-געפרובטע יודישען ישוב אין ארץ-ישראל רופט ארויס אין דער גאנצער וועלט בעוואונדערונג און אנערקענונג.

דער יודישער ארץ-ישראל-ישוב נויטיגט זיך אבער אין איצטיגען קריטישען מאמענט אין הילף. און אט די הילף מוז געבען דאס יודענטום פון דער גאנצער וועלט, אויפהויבענדיג א מעכטיגען אויסגעשריי פון פראטעסט סיי געגען די מערדערייען און אכזריות פון די אראבער, סיי געגען דער מאנדאט-מאכט, וואס האט מיט איהר טאלעראנץ די אראבישע פראוואקאציעס פעראורזאכט דעם איצטיגען ווילדען קריג.

עס מוזען צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט אלע יענע בריטישע בעאמטע פון דער אדמיניסטראציע אין ירושלים, וואס מיט זייער טאקטיק און נאכגיביגקייט צו די אראבישע שאוויניסטען האבען זיי ארויסגעבראכט די ארץ ישראל בעפעלקערונג פון גלייכגעוויכט און געשטויסען זי אין די ארעמס פון רעליגיעזען קריג...

אט די ה"ה פון דער מאנדאט-פערוואלטונג זענען עס די מאראלישע שולדיגע אין די אימה'דיגע שחיטות אויף די גאסען פון ירושלים און אין אלע קאנטען פון ישוב.

זיי מוזען געשטעלט ווערען פאר'ן משפט, צו קריגען די פערדינטע שטראף!

י. ען.

געפלאנטער רויב-אנפאל אויף א יוד. יונגערמאן פון אמעריקא, וואס איז געקומען קיין לובלין

לובלין. — אויף'ן שאסע פון זשומשון קיין לובלין איז אויסגעפיהרט געווארען א אנפאל אויף א יודישען יונגעמאן פון אמעריקא, וועלכער איז געקומען קיין פוילען אויפזוכען זיין מוטער.

לויט די פרטים, וועלכע דער געליטענער האט איבערגעגעבען, איז קלאר, אז אויף דעם דאזיגען יונגערמאן איז געפלאנט געווארען א אנפאל און אז די פערברעכער זענען איהם נאכגעפאהרען פון ווארשא אן.

זיין נאמען איז בניאמין (און דער היים אליהו בן-ציון) טורעק. 25 יאהר אלט, אנ'אמעריקאנער בירגער. ער קומט פון ניו-יארק, וואו ער וואוינט צוזאמען מיט זיין פאטער, וועלכער האט איהם מיט 15 יאהר צוריק אריבערגענומען פון שטעטעל אסטראה, ביי לאמזשע, קיין אמעריקא. אין אסטראה איז געבליבען זיין מוטער, ליבע מלכה. עטליכע יאהר האט דער פאטער געשיקט איר געלד און דערהאלטען פון איהר בריוו. שוין א צייט ווי די מוטער האט אויפגעהערט שרייבען און דער זוהן איז געפאהרען קיין פוילען, כדי אויפצוזוכען די מוטער.

דעם 9. יוני איז ער ארויסגעפאהרען פון אמעריקא און אנגעקומען קיין ווארשא, וואו ער האט זיך פאר א וואך דערוואוסט, אז זיין מוטער געפינט זיך אין א שטעטעל עטליכע קילאמעטער פון לובלין. דאנערשטאג פריה איז ער ארויסגעפאהרען פון ווארשא מיט'ן צוג קיין לובלין, און אווענד איז ער אנגעקומען אויף דער סטאציע זשומשון, כדי מיט אקס צוצופאהרען צום שכנות'דיגען שטעטעל. ביי דער סטאציע איז געשטאנען א וואגען, אויף וועלכען, א חוץ דעם פוהרמאן, זענען געזעסען נאך צוויי קריסטען, איינער פון זיי האט גערעדט ענגליש. פאהרענדיג, האבען די קריסטען גענומען טרינקען עפעס אזוינס ווי קאוועע. דערנאך האבען זיי געוויילערט פאפיראסען, געפרובט אויך איהם מכבד זיין. ער האט אויסגעטרונקען א גלאז שווארצע קאווע, האט ער באלד דערפיהלט, אז עס ווערט איהם נישט גוט, ער האט אויך געפיהלט, ווי די פוהר לויפט עפעס שנעלער און ער ווערט אראפגעווארפען אויף א פעלד, אבער ער האט זיך נישט געקענט רוהרען, אדער שרייען.

ווען ער איז געקומען צוריק צום בעוואוסטזיין, איז ער געלעגען ווייט אויף א פוסט פעלד. אהן כוח, אפגעשוואכט און האלב פער'חלש'ט איז ער אויף אלע פיר געקראכען אויף'ן פעלד און נישט געזעהן ארום זיך קיינעם. פרייטאג א גאנצען טאג און א גאנצע נאכט איז ער אזוי געקראכען, נישט זעהענדיג קיין לעבעדיגע נפש אויף'ן פעלד, ביז ער איז צוגעקראכען צו א שאסע, וואו ער איז געבליבען ליגען און געווארט, עמיץ זאל דורכפאהרען. ענדליך האט ער דערזעהן אנקומען אנ'אויטאבוס, וואס האט זיך אפגעשטעלט, איהם ארויפגענומען און שנעל אריינגעפיהרט קיין לובלין, וואו ער געפינט זיך איצט אין יודישען שפיטאל.

ווי דער געליטענער נוט אויבער, האבען די אנפאלער ביי איהם צוגענומען 175 דאלאר מזומן און א וואליזקע, אין וועלכער עס איז געלעגען זיינס א מאטראזען-אנצוג (ער ארבייט אויף א שיף), צוויי צווילע אנצוגען און פערשידענע דאקומענטען, דערונטער אויך די שיפס קארטע.

—o—

גדיניע
(איינדרוקען)
פון ד"ר צמח שאבאד

גדיניע — א נייע שטאט, וואס האלט זיך אין בויען — טאקע אויף'ן „אמעריקאנישען אופן" — ווי די „פיהרערס" שרייבען. און ס'איז טאקי אינטערעסאנט זיך צוקוקען, ווי א לעדיגער פערלאזענער ארט ווערט אין משך פון עטליכע יאהר פערוואנדעלט אין א וויכטיגען פארט, וואס הויבט אן צו שפילען א בעדייטענדיגע ראלע אין וועלט-מסחר בכלל און פאר פוילען בפרט. שוין איצט געהט א 70 פר. פון גאנצען פוילישען עקספארט אט דורך דעם דאזיגען וועג.

אויך אויף נאך קיין פאלמאן מאכט א קאלאסאלען רושם דער שמאלער ברעג פון „פוילישען ים". אלס קור-ארט מיט איהר שעהנעם שטראנד אויף צו באדען זיך, שפילט שוין גדיניע א צווייטראנגיגען ארט, אבגעזעהענדיג אלץ מעהר אויפמערקזאמקייט דעם פארט. דא צום סאמען ברעג פון ים געהען צעהנדליגער אינזשענערען-שיפען, אויף וועלכע ס'ווערען צוגעפיהרט הונדערטער משא-וואגאנען מיט פערשידענע סחורות. דער עיקר קויהלען. דא ווערען זיי אויסגעלאדען אין די דערביי שטעהענדיגע שיפען — דורך גיגאנטישע עלעוואטארען, וואס דרעהען זיך אהין און אהער מיט זייערע עלעקטרישע לאמפען לויט דעם ווילען פון א מענשעלע, וואס שטעהט גאר אין דער הויך און זיין בודקע. דא נאהענט שטעהען גרויסע אייזערנע מאגאזינען, פול געפאקט מיט אלערליי סחורות, וואס דארפען אפגעהן מעבר לים אויף די שיפען. אין פארט קאכט, ווי אין א מוראשניק. אלץ איז אבער פאראויסגעזעהן. יעטווידער טוט זיין בעשטימטע ארבייט. ס'איז א ווינט, א ווייסער קאלך-שטויב טראגט זיך אין דער לופטען, אבער קיינער לייגט אויף דעם קיין אכט, און די ארבייט געהט ווייטער.

ארום שטעהען פונאנדערגעווארפען פערשידענע בנבנים — עקספעדיציע-קאנטארען פון פוילישע און אויסלענדישע (פראנצויזישע, ענגלישע) פירמעס, דער צאל-אמט א. ד. גל. ווייטער צו דער שטאט צו זעהט איהר נאך קליינע קרעמלעך, פאלאטקעס, אבער צווישען זיי מארשירען אמריס שעהנע געמויערטע 4—5 גארנדיגע בנינים: ים-פערוואלטונג, פאסט- און טעלעגראף-, עלעגאנטע האטעלען א. אנד. די שטאט וואקסט, דא און דארטען שפרינגען ארויס פון דר'ערד נייע בנינים.

מ'דארף זיין אביעקטיוו: ס'איז אינטערעסאנט צו זעהן, ווי דער מענשליכער גייסט שאפט, ווי ס'ווערט געבויט א נייע שטאט. אפטימיסטען זאגען, אז דער פארט און גדיניע וועט איינגיכען אריבערוואקסען דעם דאנציגער פארט. דאס האט אבער אויך געפיהרט דערצו אז בכלל לדאנציג — די שעהנע פריי-שטאט, מיט איהרע פראכטפולע מיטעלאלטערישע בנינים, מיט איהרע פאבריקען און זאוודען — שפילט שוין טאקי נישט די ראלע, וואס פריהער. זי ווערט ארומער, און די ארבייטסלאזיגקייט וואקסט. דערהויפט זענען פערארומט געווארען די אנגעקומענע יודען, וואס האבען מיט א פאר יאהר צוריק דא געהאנדעלט, געמיינעט, זיך געהאלטען פאר רייך און געבויט פאר זיך אייגענע ווילעס און צאפאט.

זיי געהען ארום אומעטיג, מיט אראפגעלאזענע נעזען און זוכען פרנסה.

נישט יום-כפור, נאר צווייטער טאג ראש-השנה
בעשטימט אלס דער „יודישער אינדוסטריאליזאציע-טאג" אין רוסלאנד

מאסקווא (יט"א) דער פארשלאג פון איינינע יעווסעקישע טוער צו בעשטימען דעם טאג פון יום כפור אלס א „יודישען אינדוסטריאליזאציע-טאג", אין וועלכען אלע יודישע ארבייטער און האנדווערקער זאלען ארבייטען פאר דער מלוכה, איז דורכגעפאלען. אויף א קאנפערענץ וועגען דער פראגע אין מאסקווא, איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג פון א צווייטע גרופע „יעווסעקעס" צו ערקלערען, אלס „יודישען אינדוסטריאליזאציע-טאג", דעם צווייטען טאג ראש השנה. פארשטעהער פון די ארבייטער און האנדווערקער, האבען אין זייערע רעדעס געפאדערט, אז דער ראש השנה'דיגער ארבייטס-טאג זאל זיין א פרייוויליגער, און נישט קיין צוואנג.

די איינקונפט פון דער ארבייט אין דאזיגען טאג איז בעשטימט געווארען אויף בויען אנ'אעראפלאן „בורא-ביד-ישאן".

די קאנפערענץ האט בעשלאסען איינארדנען היי-יאהר, לויט'ן מוסטער פון די פריהערדיגע יאהרען — א „רויטען כל-נדרי" אווענד און „רויטע ראש-השנה טעג". ווייטער איז בעשלאסען געווארען פיהרען א פערצווייגטע אנטי-רעליגיעזע קאמפאניע פאר אלע ימים-נוראים טעג. די קאמפאניע וועט זיך אנהויבען דעם 1. אקטאבער און וועט געפיהרט ווערען איבער אלע שטעט און שטעטלעך.

אמעריקאנער גענעראל-פראקוראטאר וועט מיטארבייטען ביים אויפזוכען די מענער פון יודישע עגונות אין מזרח-אייראפא.

ניו-יארק (יט"א) דער גענעראל-פראקוראר פון די פעראייניגטע שטאטען מיטשעלס מיטל האט מיטגעטיילט, אז די גענעראל-פראקוראטור וועט מיטארבייטען מיט די פערשידענע יודישע געזעלשאפטען, וואס האבען אלס אויפגאבע צו ענטבינדען פון זייער טראגישער לאגע די יודישע פרויען, וואס געפינען זיך אין מזרח-אייראפא און קענען נישט חתונה האבען, נישט האבענדיג קיין גט פון זייערע מענער, וועלכע וואוינען אין די פעראייניגטע שטאטען. די פראקוראטור וועט טון אלץ, כדי אויפזוכען די דאזיגע מענער און זיי צווינגען אריבערצונעמען זייערע פרויען אדער געבען זיי גט.

אין אנטיסעמיטישער העצע האט דאס אונגארישע געריכט געפונען א „פאטריאטישע טענדענץ".
פאר העצע געגען יודען בלויז איין חודש תפיסה.

בודאפעשט (יט"א) א געוויסער ארפאר קאוואטש איז דורך דער פראקוראטור צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט פאר ארויסגעבען אנ'אנטיסעמיטישען פאמפלעט געגען די אונגארישע יודען. די יודען ווערען אין דער בראשור פערגעשטעלט אלס א „לומפען-געזינדעל", וואס פערניכטעט דאס זעלבסטבעוואוסטזיין פון די אונגארען, שענדעט די קירכען, בעליידיגט די נאציאנאלע געפיהלן א. אז. וו. די טעג איז פארגעקומען דער פראצעס פון [illegible]. דאס געריכט האט איהם פעראורטיילט פאר העצע געגען א רעליגיע צו איין חודש תפיסה. אלס מילדערנדער אומשטאנד איז אנערקענט געווארען דאס, וואס דער מחבר ווייזט ארויס אין זיין פאמפלעט א... פאטריאטישע טענדענץ.

דר. בערנשטיין אפגעפאהרען קיין ארץ-ישראל.

ניו-יארק (יט"א) קיין ארץ ישראל איז ארויסגעפאהרען דער בעקאנטער ציוניסטישער לידער, ארויסגעבער פון „דאס יודישע פאלק" ד"ר ש. בערנשטיין. פאר'ן אפפאהרען האבען זיינע פריינט ארויסגעגעבען לכבוד איהם א באנקעט.

לאדזער כראניק.

סטאטיסטיק פון דער בעפעל־קערונג איז לאדז

(וו) דער לאדזער מאגיסטראט מאכט אלע פארבערייטונגען אויפצונעהמען א סטאטיסטיק פון דער גאנצער בעפעלקע־רונג אין לאדז, וועלכע וועט פארקומען אין דעצעמבער פון קומענדיגען יאהר.

צוגאב־פאפּיר־קאמיסיע

(וו) מארגען 8 פריה קומט פאר אין לאקאל פאמארסקא 18 א צוגאב־פאפּיר קאמיסיע. שטעלען דארפען זיך די אלע, פון די יאהר־גענג 1888 ביז 1908, וועל־כע האבען זיך ביז איצט נאכנישט רע־גולירט זייער בעציהונג צום מיליטער־דינסט.

וועלכער האנדעלס־אנגעשטעלטער, וואס קלויבט בעשטעלונגען דארף נישט האבען קיין פאטענט?

וויכטיגע אויפקלערונגען.

(ג) אין א ספעציעלען צירקולאר האט דאס פינאנץ־מיניסטעריום אויפגעקלערט אז אויב אנ'אנגעשטעלטער אין א האנ־דעלס־ און אינדוסטריע - אונטערנעה־מונג קלויבט בעשטעלונגען אויף סחורות פון זיין פירמע און בעזונדערס דערויף נאר פראבקעס פון די סחורות, —דארף ער קויפען א פאטענט 4. קאטעגאריע פאר פּריוואטע אינדוסטריע־ בעשעפטיגונגען. צוליב דעם, וואס די דאזיגע פערארד־נונג שטעהט אין סתירה מיט די אור־טיילען פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל, האט דאס פינאנץ־מיניסטער־יום טעלעגראפיש נאכגעלערט דעם צירקולאר און פעראָרדענט, אז אנ'אנגעשטעלטער פון אנ'אונלענדישע (פוילישער) אונטער־נעהמונג, וואס צוהט זיין פערדינסט הויפטזעכליך פון א שטענדיגע שכירות, קאן קלויבען בעשטעלונגען פאר דער־זעלבער אונטערנעהמונג אויך אויסער דעם ארט, וואו די פירמע געפינט זיך. דעריבער דארף דער דאזיגער אנגעשטעל־טער נישט אויסקויפען קיין בעזונדערן פאטענט אויף צו קלויבען בעשטעלונגען. אנ'אנגעשטעלטער וואס קלויבט בעשטע־לונגען פאר דער איינענער פירמע קאן, אלזא, נישט בעטראכט ווערען אלס א געהילף־רייזענדער.

ביים געניסען פון דער הנחה נישט אויסצוקויפען אין אזא פאל א בעזונ־דערן פאטענט, דארף בעוויזען ווערען דאס דינסט - פערהעלטניש צווישען דעם אנגעשטעלטען און דער אונטערנעהמונג. בעזונדער'ס דארף בעוויזען ווערען, אז די אונטערנעהמונג בעצאהלט פאר'ן דא־זיגען אנגעשטעלטען הכנסה־שטייער פון דעם שכירות, ווי אויך אז ער איז פער־זיכערט אין קראנקען־קאסע, אלגעמיינעם פערזיכערונגס־אנשטאלט א. א. וו.

אויב די דינסט־פערהעלטנישען פון דעם אנגעשטעלטען ענטשפרעכען נישט די אקארשט דערמאנטע בעדינגונגען, און אויב די פראוויזיע איז העכער פון שטענדיגען לוין, — דארף פון אזעלכע פערזאנען געפאדערט ווערען אויסצוקוי־פען א בעזונדערן פאטענט.

—0—

מיליטערישע רעגיסטראציע פון 1911.

(—) איבער די מוירן פון שטאט איז נעכטען פונאנדערגעקלעפּט געווארען א פעראָרדנונג, לויט וועלכער אלע מאנס־לייט וואס זענען געבוירען אין 1911 און וואוינען אין לאדז זענען פערפליכ־טעט פערזענליך זיך צו מעלדען צו דער מיליטערישער רעגיסטראציע אין מילי־טערישען ביורא פיעטריקאווער 213, פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג.

די רעגיסטראציע וועט דויערן פון 10. סעפטעמבער ביזן 8 אקטאבער ד. י. איינשליסליך.

צו דער רעגיסטראציע וועט מען דארפען מיטנעמען א דאקומענט וואס שטעלט פעסט די אידענטישקייט פון דער פערזאן; און א שול־צייגניש. האגדוועל־קער מוזען, א חוץ די דערמאנטע דאקו־מענטען, פארשטעלען א בעשייניגונג פון צעך.

צו דער רעגיסטראציע וועלען זיך מו־זען צושטעלען אויך יענע פערזאנען, וועלכע וואוינען אין לאדז און וועלען זיך נישט קענען לעגיטימירן מיט א ריכ־טיגען דאקומענט וועגען זייער מלוכה־צוגעהעריגקייט. פוילישע בירגער אין אויסלאנד וועלען זיך מוזען רעגיסטרי־רען אין דארטיגע קאנסולאטען.

א גנב אנטלאפען פון שטאטישען געריכט

(וו) נעכטען אום 1 בייטאג האבען 4 פאליציאנטען געברענגט צו פיהרען אין שטאטישען געריכט אריין די 4 גנבים יודעל גאלדבערג, סטאניסלאוו זשולסקי, זאקאזשסקי און נאפארא, וועלכע מען האט געזאלט איינזעצען אין ארעסט, וואס געפינט זיך אינ'ם קעלער.

גראד האט מען אין יענעם קעלער אפּי געלאדעוועט קויהלען פאר'ן געריכט, און די טיר פון ארעסט איז צוליב דעם גע־שטאנען אפען. די גנבים האבען דאס אויסגענוצט אלס גוטען שעת הכושר צו אנטלויפען. די פאליציאנטען האבען זיי נאכגעיאגט און עס איז זיי געלונגען צו כאפען 3 פון די אנטלאפענע. דעם 4־טן גנב, יודעל גאלדבערג, וועלכער איז שוין א לאנג בעקאנטער תושב אין די לאדזשע תפיסות האט מען נישט געכאפט.

עלטערן!

דאס געזונד פון אייערע קינדער איז אייער גרעסטער אוצר. למה"ש שיקט אייערע קינדער נאר אין חדרים אדער שולען, אין וועלכע ס'איז פאראן א שול־דאקטאר.

דעם טאטענ'ס ווייב ווערט ארויס־געטריבען פון די קינדער

טרויעריגע גט־געשיכטע.

(ג) אין דער ראבינאט־שטוב איז פארגעקומען א גט, וואס האט אונטער זיך א קורצע, אבער טרויעריגע געשיכ־טע.

גיטשא שווארץ, נאך א יונגע פרוי, איז געווען א חלוצה, 14 יאהר איז זי געזעסען אהן א מאן, ביז זי האט זיך ענדליך דערווארט אויף א „וואזשנע בע־טייגונג". זי האט חתונה געהאט מיט אנ'עלטערן, א געוויסער ראזען פון אלעק סאנדער גאס. דער ייד ווי דער ייד, וואלט נאך געוואלט צו דערלעבען. ער געהט צום דאווענען אין חברה אריין, טראגט יודישע הלבשה, ארבייט וועבע־ריי אין פאבריק, די צרה איז נאר גע־ווען מיט די דערוואקסענע 6 קינדער זיינע. זיי האבען געפיהרט א געוועלב און אלעמען ביים נאז פיהרט ארום די טאכטער שרה. זי איז דער שגץ פון הויז. האט זי דער יודענע נישט געלאזט זיך בעוועגען איבער דער שטוב. זי האט איהר אפגעטאן געברענטע צרות אזוי, אז 6 וואכען נאך דער חתונה מיט'ן אל־טען אלמן איז גיטשא שווארץ געווען געצוואונגען צו פערלאזען איהר היים.

לסוף איז דאס פאר־פאלק געשטאנען פאר'ן ראבינאט־טיש. „ער" איז געקו־מען צוזאמען מיט דער טאכטער שרה. דעם טאטען אליין געטרויט זי נישט. זי מוז זאגען איהר ווארט. אין די אוי־גען פון רב האט זי דעריבער ארויסגע־טראגען א שארפען אורטייל פאר'ן טא־טענס ווייב:

— זי טאר זיך שוין נישט ווייזען אין אונזער שטוב. מיין ברודער וועט איהר דעם בויך אויפשארפען.

— און וואס זאגסטו? — ווענדעט זיך דער מורה־הוראה צו דער גודערגע־שלאגענער פרוי.

— רבי, איך האב שוין מורא אריינ־צוגעהן צווישען אזוי פיל הינט. צווי־טענס קען איך זיך נישט האלטען דארט, ווייל די טאכטער פיהרט א טריפה'גען קיך, פרעגעלט דבר־אחר אויף פשר'ע פאטעלגיעס.

די יודענע הנט דערצעהלט נאך און נאך וועגען דער מויד, וועגען א יונג און וועגען דעם אלטען. דער מורה־הוראה האט איהר צוגעמאכט ס'מויל און ארויס געגעבען א גט.

אבער די גט־געשיכטע האט געהאט איהר עפילאג.

גיטשא שווארץ'ס שוועסטער, צירל, א נייטערקע, האט געארבייט אין ראזענ'ס שטוב וועש. ווען זי איז זונטאג נאכ'ן גט, געגאנגען מאהנען 91 גילדען מלאכה געלד, איז מען זי בעפאלען און געשלא־גען מכות רצח.

דאס מיידעל האט דעם שלעגער און בעל־חוב אנגעקלאגט אין געריכט.

באנקראטען און רעגולאציעס.

(ט) צו דער האנדעלס־אפטיילונג ביים קרייז־געריכט איז איינגעפלאסען א ביטע וועגען ערקלערען א „אופאדלאשטש" דער פירמע „לודזקא קאנפעקציא", וועלכע געהערט צו אהרן גינגאלד זגערזשער 31 דוד קופערמינץ זגערזשער 40 און גע־צעל זיירע פאלודניאווא 30.

די קרעדיטארען האבען געשטיצט זיי־ער ביטע דורך ביילעגען פראטעסטירטע וועקסלען אויף העכער 9000 זל. דאס געריכט האט אויף דער דערמאנטער פיר־מע ערקלערט אנ'אופאדלאשטש. אלס קו־ראטאר איז בעשטימט געווארען אדוו. סטעפאן גלאטער, ריכטער־קאמיסאר ה' פאבריקאנט.

— בערנארד קאסאווסקי'ן, דעם בעזי־צער פון זייד־געשעפט אויף פיעטריקא־ווער 14 איז פערלענגערט געווארען די אויסצאהלונג פון זיינע פערפליכטונגען אויפ'ן 14. מאי ד. י. לעצטענס האט ה' קאסאווסקי אריינגעטראגען אין גע־ריכט א פארשלאג צורעגולירען די חו־בות אויף פאלגענדע בעדינגונגען: 1) די אויסצאהלונג פון די חובות ווערט פערלענגערט אויף א טערמין פון 2 יאהר; 2) אלע חובות פון דער פירמע ווערען פערקלענערט אויף 30 פראצענט, אדער זיי ווערען רעדוצירט ביז 70 פראצענט אהן פראצענטער.

קריגעריען, מעסער־שטעך און קלעפּ

(§) בעת א קריגעריי האט אנ'אונבע־קאנטער פערשוין אפגעביסען א שטיקעל נאז ביי לעאן בלאנסקי פון ספאצערא־ווא 9. די גיכע הילף האט איהם אפגע־פיהרט אין שפיטאל אריין.

— אין דארף ראטקוניא, הינטער לאדז, זענען דורך אונבעקאנטע אנפא־לער געשטאכען געווארען מיט א מע־סער א געוויסער יאן לעוואנדאווסקי.

— אויף רזשגאווסקא 229 איז יאן מאלינאווסקי צושלאגען געווארען מיט א טעמפער כלי. אויף וואלעווסקא־גאס 6, האט בעקומען א שטאך פון א מעסער באלעסלאוו ראדוואנסקי. מיט א מעסער אין דער זייט האט בעקומען יוזעף עבע־לע פון קרוטקא 8. שווערע וואונדען פון א מעסער אין דער ברוסט ארויין האט בעקומען באלעסלאוו זארקע פון קרוט־קא־גאס.

עהנליכע פאלען פון מעסער־שטעכעריי זענען פערצייכענט געווארען נאך א 2 טויז אין משך פון געכטיגען טאג. אלע־מען האט די פאגאטאוויע געגעבען הילף.

אספאלטירונג פון דער פעטריקאווער שלעפט זיך און שלעפט זיך

(ט) די אספאלטירונג פון דער פּיע־טריקאווער גאס האט אנגעטראפען אויף געוואלדיגע שוועריגקייטען. די הויפּט־שטערונג איז דאס, וואס די טראמוואי־דירעקציע וויל זיך נישט אונטערווארפען דעם בעשלוס פון מאגיסטראט אפצושטע־לען דעם טראמוואי־פערקעהר אויף איין זייט פיעטריקאווער ביז די אספאלט אר־בייטען וועלען זיך האבען געענדיגט. די אספאלטירונג קאן זיך דעריבער פער־שלעפען אויף זעהר לאנג און דער גע־שטערטער רעדער־פערקעהר אויף דער פיעטריקאווער קאן נאך דעריבער זעהר לאנג אנהאלטען.

זעלבסטמערדער אהן א שיעור

(§) אויף עק יעראזאלימסקא און פראנטשישקאנער גאס האבען דורכ־געהער געפונען ליגען א יונגען מענש, וועלכער האט נישט ארויסגעוויזען קיין שום סימנים פון לעבען. דער זעלבסטמערדער איז משה שוניאק.

אויפ'ן באהן־פלאנט צווישען לאסק און זדונסקא־וואליא איז נעכטען געפונען געווארען א טויטער קערפער פון א אונבעקאנטען מאנספּיל. דער קאפ פון דעם הרוג איז געלעגען אויף נ'אנדער ארט. די דורכגעפיהרטע אויספארשונג האט בעוויזען, אז דער געפונענער הרוג איז דער גימנאזיאל־פראפעסאר יוזעף אילינניצקי פון קאלושקי. אילינניצקי האט זיינט איניגע יאהרען זעהר אונגליקליך געלעבט מיט זיין פרוי. זונטאג, זיינענדיג נאך אין קאלושקי, האט אילינניצקי זיך געזעגענט מיט זיינע בעקאנטע ערקלערענדיג זיי, אז ער פאהרט ארויס אויף א לענגערע צייט קיין לאדז.

ווען מען האט דער פרוי אויפגעפא־דערט זי זאל זיך פערנעהמען מיט'ן מאנ'ס לויה, האט זי זיך אפגעזאגט דערפון מיט'ן תירוץ, אז זי לעבט אין סעפאראציע מיט'ן מאן.

וואנדערן איז קאפּ זענען נאך ווייניג א פראטאקאל אלס צולאג

(§) ארייגשפרינגענדיג אין טראמוואי, בעת ער איז געווען אין פולען גאנג, איז לעאנארד ליטווינסקי אזוי אונגליקליך אראפגעפאלען, אז ער האט זיך שטארק צושעדיגט דעם קאפ. די פאגאטאוויע האט איהם געגעבען הילף. פאליצי האט געגען איהם צונויפגעשטעלט א פראטא־קאל פאר שפרינגען אין טראמוואי־ארייין.

ווען איהר געהט אריבער די גאס

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אנ'אייביגער קאליקע אדער גאר געפינען דעם טויט

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהערן.

דער געהיימניספולער דאקטאר

שפאנענדער ראמאן פון דער היינטיגער צייט.

בעארבייט ספעצ. פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט" פון י. פייערמאן.

(17־טע פארטזעצונג.)

באלד דערנאך זענען זיי געזעסען אין גרויסען שפּייז־צימער ביי א געדעקטען טיש. געארג האט דערלאנגט דאס נאכט־עסען, וואס ער האט געבראכט אויך פון מינכען. נאך עסעניג האט מארקוזע זיך אנגערופען.

— מיר וועלען ליקווידירען אויף דער באדענער אזיערע. די פערלוסטען זענען פינף פונקטען העכער, ווי אויף דער יבשה. דאס זאגען די ברוף, וואס איהר האט מיטגעבראכט. איך האב בעפוילען צו קויפען (פינף מיליאן פינף־ליר־מטבעות. איהר וועט אוועק קיין צפון־טיראל און דורך אר־בערג אריינקריגען זיך אין דער שווייץ. איהר זאלט אזוי טון, שפערי, געדענקט, אז אונזער איטאליענישער שותף אין מעראן איז דאלבעלי. איהר מוזט ארויספאהרען מארגען אין דער פריה. איך גיב אייך א חודש צייט. מיט דער דאזיגער כמיע וועלען מיר אנהויבען אונזער טעטיגקייט אויף א נייעם באדען. אין שווייץ איז איצט ארויסגעגעבען געווארען א שטרענג געזעץ געגען דעם אריינפיהר פון זילבער. דעריבער איז די קאנקורענץ ביים איינקויפען שוואכער. מען קריגט נעקויפט געגנוג זילבערנע מטבעות צו פינף ליר און איטאליען. איך האב געפּרובט מיט פראנצויזישען זילבער־געלד. אבער זינט דעם ווערסיילער שלום־טראקטאט האט זיך אין אונזער מסחר ארייננעקרוכען אן אונערטרעגליכע באנדע; זי לאזט קיינעם גארנישט קויפען, ווייל דאס זענען נישט קיין אלטע סוחרים. האסטו עס פערשטאנען?

שפערי האט שטיל געניקעלט מיט'ן קאפ און גערע־כענט אין דער שטיל.

— ווארט נאך מיט'ן רעכענונג, ביז איך וועל אליין האָ־בען געזאגט — האט מארקוזע שטרענג א זאג געטון.

שפערי האט איהם אנגעקוקט א צומישטער.

מארקוזע האט געצויגען:

— פעטש איז אוועק פון אונז. וועסט פעראָרדנען אין מיין נאמען דער בעזייטיגונגס־קאמיסיע, אז זי זאל איהם גוט האבען אויפ'ן אויג. ער איז א האסטיגער, נערוועזער מענש. אויב ער וועט ארויסווייזען די מינדסטע כונה ארויס־צוטרעטען געגען אונז, טאר מען נישט מאכען מיט איהם קיין גרויסע צערעמאניעס. דו וועסט איהם אויפהענגען, ווי בענעדיקט'ן. דעם לעצטען האט מען ביז היינט נאך נישט געפינען... דאס איז גוט... אבער וואו האסטו געקויפט דאס רויה־אייזען?

— עס איז געווען טייערע, ווי....

— איך ווייס... איך ווייס... וויפיל איז דער פרייז?

— פינפציג מארק.

— פינפציג שווייצארישע פראנק. אזא פרייז מוזט קריגען. טארסט נישט אראפּלאזען, גארנישט!

אין דער געשפרעך־רעהר אונטער'ן טיש האט עס א פייף געטון.

— יא, געארג, — האט אין איהר מארקוזע אריינ־געשריגען — יא... גוט. דער „רהיין" איז דא, שפערי. גע־ארג, איהר וועט אנפיהרען מיט'ן מאטאר פון שיפעל. נישט פערגעסען דעם פארטפעל מיט די ווערט־פאפירען. שלום! איהר פאהרט דאך אהן שום גיפאהר קיין צוריך, שפערי?...

— באלד, ווי איך קום אריבער די גרעניץ־קאנטראל פאהר איך ווייטער אלס גלח.

— אויב דו פאהרסט מיט דעם „רהיין"־דאמפער דארפסטו נישט מורא האבען פאר דער גרעניץ־קאנטראל. וועסט נעמען דעם פארטפעל מיט אקטען און ווערט־פאפי־רען און אריינלעגען אין מיין באנק. קאנטא: אינזשינער זאל־באז דע מארטע. אט איז א רשימה: א מיליאן דייטשע לוק־סעמבורגער, צוויי מיליאן דייטשע פלאט, פינף הונדערט שטיק טויזענד־מארק־שיינען. אלץ וועסטו מיר באלד טוישען אויף בראזיליאנישע מילרעיסען. דאס איז בעסער ווי דא־לארען, אדער שווייצער־פראנק. טייל מיט דעם דאקטאר עבענהויזעל, אז די נייע פאפּירען געפינען זיך אין רעפאזיט. איך וועל איהם היינט זאגען, אז ער זאל אויסנוצען די ערשטע קאניוקטור און דאס אלץ פערקויפען אויף מיל־רעיסען... יא, עס איז דא נאך אזוי שווערער ענין צו ערלע־דיגען: בעפרייען די מענשען, וואס האבען געארבייט פאר מיר ביי דער באדענער אזיערע. אויב זיי וועלען מעהר שוין נישט האבען צו פערדינען...

— א סך פון זיי ווילען שוין מעהר נישט ארבייטען מיט אונז — האט שפערי בעמערקט.

— איך ווייס... זיי זענען שוין זאט. פאר זיי האבען מיר נישט וואס מורא צו האבען. זיי האבען א דאנק אונז בעפרייט זייערע היימלעך פון שולדען. אבער די געפאהר האט מיך שוין אויסגעלערנט צו זיין איבערגעלעגטער. אלע היימלאזע טאר מען נישט אראפּלאזען פון אויג! אין קאנ־סטאנץ איז דא א פאס פולווער. דארט וואוינט די דאזיגע האלאטע. אויב מיר וועלען זיי צונעמען די פעטע פערדינס־טען, וועלען זיי פלוצלינג ווערען פשוט'ע באנדיטען, און אכט טעג ארום וועלען זיי אריינגעפאקט ווערען אין דער תפיסה און אין צארן וועלען זיי פלוידערן, וואס מען דארפט נישט. שמועס נאך אדורך מיט געארג'ען, וואס מען דארפט טון. ער וועט דארט מארגען זיין. אמבעסטען וואלט געווען אריינצוקריגען זיי אין פרעמדען־לעגיאן. וועסט אויסזוכען מאנגנארד'ן באלד ווי ער וועט קומען פון צוריך קיין מעראן. נאטירליך דארפסטו זיך נישט אפזאגען צו בעצאהלען פאר יעדען קאפּ, וואס וועט אנגעטון ווערען אין א זעלנערישען הויט פון פרעמדען־לעגיאן. וועסט געבען געלד געארג'ען, ער זאל עס צוטיילען צווישען די, וואס קומען אויפ'ן צעטעל... וועסט בעפולמעכטיגען בעהמ'ען, ער זאל פערקויפען די דריי דאמפערס, וואס מיר האבען געהאט אויפ'ן טייך, א חוץ דעם „רהיין". דער „רהיין" טראגט נאך אלץ אויפ'ן שפּיץ א פאהן פון קעניגליך־ווירטעמבערגערישען יאכט־קלוב. אונ־טער דער דאזיגער פאהן קאן מען אלץ אפטון. זאל דער „רהיין" זיך געפינען נאהנט צו אונז אויף יעדען פאל. דער דאזיגער דאמפער קאן מאכען צו 16 קילאמעטער, אויב דער מאטאר איז אין ארדנונג. מיר געהען!

געארג האט שוין געווארט פאר'ן הויז. די דריי מענער האבען זיך שטיל ארויסגעגליטשט דורך דער פינסטערניש פון פארק און געקומען אויף א וועג. זיי האבען שוין געהערט דעם שטילען גערויש פון דאמפער.

— איז מיין בעפעהל אויסגעפיהרט געווארען? — האט מארקוזע געפרעגט — געפינט זיך אויפ'ן דאמפער גארנישט?

— א חוץ דאס רויה־אייזען — גארנישט!

— ווארפט אראפּ דאס אייזען! — איך בין נישט קיין אייזען־קרעמער.

געארג איז ארויפגעלאפען אויפ'ן דעק דער ערשטער. דריי מענער האבען געארבייט אין דער פינסטער. דערנאך זענען איין אין דער שיף מארקוזע און שפערי. דער דאמ־פער האט זיך גלייך גערוהרט פון ארט. ער איז געפאהרען פארזיכטיג אונטער'ן שלייער פון דער נאכט. דער מאטאר האט זיך קוים געוואגט צו קלאפען. לייכט האט געציטערט די קאיוטע, אין וועלכער עס האט זיך געפינען מארקוזע, וואס איז געווען אנגעטון אין א פוטער. באלד איז ער ארויס אויף דער אונטערשטער פלאטפארם, און דערנאך איז ער אונגעדולדיג צוגעגאנגען צום מאטאר.

עטליכע סעקונדען האט ער זיך גענומען אינטערעסירען. עס האט זיך איהם געדאכט, אז ער הערט הינטער זיך עפּעס א גערודער. דאס גערודער האט זיך אדורכגעריסען און גע־רויש פון די כוואליעס און דערגאנגען אזש צו זיין אויער.

— שטעה! — האט ער בעפוילען.

געארג האט אפגעשטעלט דעם דאמפער. דעמאלט האט דאס גערודער אין דרויסען אויפגעהערט. אבער עס האט זיך באלד ארויסגעוויזען, אז דאס גערודער אויפ'ן טייך גע־בען זיי הערט זיך ווידער... אמאל פון דער רעכטער זייט און אמאל פון דער לינקער זייט.

(דאס ווייטערע קומט)

לאדזער אונטער'ן רושם פון די בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל

קהלות פון דער פראווינץ פרעגען זיך אן טעלעפאניש וועגען די לעצטע ידיעות פון א"י.— גרויסע צאהל־פריוואטע טעלעפאנישע אנפראגען קיין א"י.—אין פתח תקוה איז רוהיג.—

געוואלדיגע שפאנונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג

די בלוטיגע קאמפען אין ארץ ישראל צווישען דעם יונגען יודישען ישוב און די אראבער האט אויפגערודערט די גאנצע יודישע עפענטליכקייט. נישטא קיין איין יוד, וואס זאל נישט זיין בעזארגט איבער'ן גורל פון דעם היפשלע העלדישע יודען, וואס שטעהען איצט אויף די פעלדער פון יהודה און עמק און בעשיצען דעם יודישען כבוד. דאס יודישע לאדז איז געלעמט געווארען ווי עלעקטריזירט פון די ידיעות, וואס קומען אן פון ארץ ישראל. נישטא קיין יודישע שטוב, וואו מען זאל נישט האבען מיט האריצקלאפעניש נאכגעפאלגט [...] גאנג פון די טרויעריגע געשעהענישען. אפילו אין אונלעגאס ומולנרטע הייזער, וואו מען האט שוין לאנג פארגעסען, אז מען איז א יוד, האט אויפגעוואכט דאס יודישע געוויסען און מען רעדט וועגען דעם שווערען נסיון, וואס עס האבען איצט אויסצושטעהן אונזערע ברודער אין ארץ ישראל.

דעם געוואלדיגען אינטערעס האט מען געקענט בעמערקען אין די פראמענאדען, אין די רעסטאראנען, אין די צוקערניעס, אומעטום, ווי עס האבען זיך נאר געפינען א פאר יודען, רעדט מען וועגען די געשעהענישען. דעם גרעסטען אינטערעס פון די געשעהענישען בעמערקט זיך אפר ביי דער יוגענד. די יוגענד לעבט מיט די געשעהענישען אין ארץ ישראל. זעהר פיל יונגעלייט זענען געקומען צו אונז אין רעדאקציע און געפרעגט, וואו [...]

טעלעגראפיש בעקומען פון ארץ ישראל. די עקסטרא אויסגאבע איז מיט פיבער־האפטער אונגעדולד צוכאפט געווארען און פיל טויזענדער עקזעמפלארען.

אויך אויף דער פראווינץ בעמערקט זיך א געוואלדיגע שפאנונג. נעכטען א גאנצען טאג האט ממש אפגעריסען דעם טעלעפאן, מען האט זיך אנגעפרעגט פון בזשעזשין און פון אלעקסאנדער, פון פא ביאניץ און זדונסקא וואליא און פון נאך א גאנצע רייה שטעט און דער וואיעוואדזטווא, אז מען זאל זיי איבערגעבען די לעצטע ידיעות פון ארץ ישראל.

עס האבען געקלונגען פריוואט פערזאנען און אויך די יודישע קהלות.

פיל לאדזשער יודען האבען אין פערלויף פון טאג געשיקט טעלעגראפישע אנפראגען קיין ארץ ישראל, וואס עס הערט זיך מיט זייערע קרובים און פריינד.

דער היגער עסקן פ. א. גליקסמאן, האט בעקומען א טעלעגראמע פון זיינע קרובים אין „פתח תקוה" וואו מען טיילט אים מיט, אז דארט איז רוהיג און געבעטען מיטצוטיילען וועגען דעם אלע זיינע בעקאנטע וואס האבען דארט קרובים. די ידיעה האט געווירקט אבוסעל בערוהיגענד אויף די געמיטער.

* * *

נעכטיגע פארשטעלונג אין יודישען טעאטער איבערגע־ריסען אלס צייכען פון טרויער.

די נעכטיגע פארשטעלונג אין יודישען טעאטער איז אין מיטען שפילען דעם דריטען אקט איבערגעריסען געווארען. אין מיטען שפילען דעם דריטען אקט, איז אראפגעפאלען דער פארהאנג, און ביי א געדיכטער פינסטערניש איז דער ארטיסט לאמפע ארוים פאר'ן פארהאנג און געמאלדען, אז צוליב די שחיטה אין ארץ ישראל ווערט די פארשטעלונג איבערגעריסען אויף צוויי מינוט. דער עולם איז פערגליווערט געבליבען שטעהן צוויי מינוט אין דער פינסטער.

שוידערליכער זעלבסטמארד פון א פרוי פון א לאדזער אפיציר

„ניט מיר כס, איך וויל זיך מעהר נישט מאטערן"—זענען געווען אירע ערשטע ווערטער צום דאקטאר, וואס האט זי גערעטעוועט

(§) נעכטען אין די פריהמארגען־שעה'ן האבען איינינגע שכנים פון הויז אלעע 1. מאי 41 בעמערקט ארויפגעהן אויפ'ן 4־טען שטאק א יונגע פרוי [...]

[...]

די פראגע וועגען כותל־מערבי

(ענדע פון זייט 8).

איהם צו בענוצען צום דאווענען. דאס נייע וועגען כותל האט הויז געוויסע ענדערונגען עקזיסטירט שוין און די טערקישע צייטען און זיין צוועק קען בשום אופן נישט זיין צו עקספראפריאירען די מוזולמענישע הייליגע ערטער.

דער בעריכטס־אפגעבער פון אלע פעטיציעס איז געווען פראפ. ראפאר און איז אין זיין בעריכט געקומען צו פאלגענדע שלוסען: 1) עס איז ווינשענסווערט, אז ביידע צדדים זאלען קומען צו א געגענזייטיגען הסכם. אין פאל אבער, ווען דאס זאל זיין אונמעגליך, דארף די מאנדאט־מאכט אפהיטען דעם סטאטוס־קוא. בנוגע דער דעפיניציע פון סטאטוס־קוא, האלט די קאמיסיע, אז דאס געהערט נישט צו איהר קאמפעטענץ, 2) נעמענדיג צו קענטניש די ערקלערונגען פון דער רעגירונג, האלט די קאמיסיע, אז עס איז נישטא קיין גרונד צו די חששות און בשווערענישען פון די פעטיציאנערען.

דער פארשטעהער פון האלאנד וואן רוז איז נישט מסכים מיט די שלוסען פון בעריכט־אפגעבער. ער ערקלערט: לויט'ן ארט. 13 פון מאנדאט איז די בריטישע רעגירונג מחויב נישט צו ענדערן דעם פערבאט, דורך וועלכען די טערקישע רעגירונג האט אין יאהר 1922 פערבאטען די יודען זיך צו בענוצען ביים כותל מיט בענק אדער רעליגיעזע מכשירים, וועלכע זענען נויטיג פאר די קולט־צערעמאניעס.

לויט'ן פארשלאג פון פראנצויזישען טיטגליד מערלען זענען אין די שלוסען פון ראפאר די ווערטער „סטאטוס־קוא" פערביטען געווארען מיט די ווערטער „דער איצטיגער פאקטישער צושטאנד".

אויפ'ן סדר היום פון דער 15. סעסיע איז אויך געשטאנען די פעטיציע פון ועד הלאומי פון 14. אקטאבער 1928. דער ועד הלאומי האט טעלעגראפיש געבעטען אפלייגען די בעהאנדלונג פון דער פעטיציע ביז ער וועט צושיקען צוגאב־מאטעריאלען. היות דער טעלעגראם איז אנגעקומען זעהר שפעט, האט פראפ. ראפאר אין זיין בעריכט בערירט אויך די פעטיציע פון ועד הלאומי.

„ראזוואי" העצט.

לויף לאדזשער טאגעבלאט.

דער לאדזשער „ראזוואי" וועלכער האט לעצטענס גענומען זיך צו טון און עס שטעהט איהם דערינען נישט דער קאפ צו פוה־רען א יודען־העצע, האט אבער איצט, ווייזט אויס זיך מתקנא געווען און זיין שוועסטער־ארגאן אין לעמבערג און ארויס מיט לשון גנגען יודען. יענע האבען זיך אנגעכאפט אין דער העצע געגען שלום אש'ס „בישוף־מאכערין פון קאס־טיליען" און דער היגער „ראזוואי" און... פריידענקער־פעראיין. דאכט זיך, אז דער פריידענקער־פעראיין, איז פונקט אזוי יודיש, ווי גוייש און טרעט ארויס געגען דער יודישער תורה און יודישע מנהגים פונקט אזוי, ווי געגען קאטוליציזם און קריסטענטום. דאס שטערט אבער נישט דעם „ראזוואי" אנהויבען א בילינאנישע העצע געגען יודען. באשר די פארינע וואך האט דער פריידענקער פעראיין איינגעארדענט א פארלעזונג געגען רעליגיע און דער רעדנער האט צווישען אנדערן אויך קריטיקירט די קאטוילי־שע רעליגיע. אודאי מעגען ארויסטרעטען די פרומע קאטאליקען פונקט ווי די פרומע יודען געגען די אפיקורסישע דעות פון פריידענקער־פעראיין, אבער סטראשען די יודען מיט קאנסעקווענצען, טומ'ן „סטיבלישען" אויסבריך פון דער פרומער קאטוילישער בעפעלקערונג געגען די יודען פאר די מעשים פון פריי־דענקער־פעראיין איז א זאך, וואס געהער צום גודרינסטען מין צביעות, וואס שטעהט אין א געוואלדיגער סתירה צו די אידעאלען פון דער רעליגיע, וואס דער „ראזוואי" פערטיידיגט אזוי שארף. די „ראזוואי"־לייט ווייסען דאס גוט, אבער וואס זאל מען טון, ווען די בעסטע אנטיסעמיטישע סחורה האבען שוין אויסגעכאפט די ווארשאווער און לעמ־בערגער צייטונגען און ווען איינגעגע רעיעלע סחורה קאן מען נישט ליווערן, מוז מען, פערשטעהט זיך, אנקומען צו פערפוילטע און פערליגענע ארטיקלען, וואס צוקריכען זיך אזוי ווי שאמבער...

קיין וואונדער איז עס אפילו נישט. דער „ראזוואי" איז לעצטענס אזוי לא עליכם'דיג, אז אפילו די „גאזעטא ווארשאווסקא", ברעקט זיך מיט איר. קלערט מען, אפשר וועט דאס זיין א סגולה צו די פוילע געשעפטען, און צוריק צוגעווינען דעם פרעסטיזש און מעהר נישט שפילען די ראל פון א ממזר־קינד פון די ענדעציע.

אבער אפילו צו אנטיסעמיטישע העצעס מוז מען אויך האבען שכל און קאפ...

—ג.

אז דער בעל-הבית איז אויף דאטשע

בעל־הבת'עווען גנבים אין שטוב

(§) זונטאג אוועגד, נאכדעם ווי עס איז זנגעשלאסען געווארען דאס טויער פון אלעע 1. מאי 9, האבען אונגעגע־דעקטע גנבים זיך אריינגעקריגען אין דער וואוינונג פון דער פאמיליע גאלד־שטערן, וועלכע געפינט זיך אויף זומער־וואוינונג. די גנבים האבען אויסגעשני־טען די שלעסער פון די פראנט־טורען און אונגעשטערט זיך אריינבעקומען אין דער דירה. די גנבים האבען זיך נישט געאיילט, האבען אלע שטובען זאכען איינגעפאקט אין זעק, כדי זיי ארויסצו־פיהרען אויף א ברייטליכען אופן. אין א געוויסען מאמענט איז אנגעקומען אנ־איינוואוינער פון דעם זעלבען הויז. די „נאכט ארבייטער" האבען זיך איבערגע־שראקען און האבען געמאכט ויברח, איבערלאזענדיג די זעק מיט דעם איינגע־פאקטען האב־ און גוטס פון א יודישען לעמנוק.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט אז די גנבים האבען מיטגענומען קאסט־בארע חפצים אין דער ווערט פון 5000 זל.

א מוטער, א אויסוואורף ווערגט איר קינד

(§) אטא בויער פון ווישניאווא־גורא האט נעכטען בעמערקט ארויסלויפען פון בית־הכסא א יונגע פערדעכטיגע פרוי. בויער איז דעריבער אריינגעגאנגען אין דעם זעלבען קלאזעט. ער איז איבער־ראשט געווארען. אויף דער ערד האט ער געזעהן ליגען א קליין פעקעלע וואס האט זיך בעוועגט און וואס האט שטיל געקרעכצט.

נאכ'ן אויפוויקלען דאס פעקעל, האט זיך ארויסגעוויזען, אז דארין ליגט א קליין קינד מיט בלויע צייכענס אויפ'ן העלזעל.

מען איז זיך דעריבער משער, אז די מוטער האט דערווארגען איהר קינד און דערנאך האט זי עס נאך געוואלט דער־טרונקען אין קלאזעט־גרוב, און וואס עס האבען איהר געשטערט בויער'ס אנקו־מענדע שריט. פאלוציי זוכט די „טרייע" מוטער.

דער אינטערנאציאנאלער קאנגרעס

פון די האנדעלס-קאמערן אין פויזען

געשאפען א פערשטענדיגונג פון די האנדעלס־קאמערן אין מיטעל און דרום אייראפא

[...]

פאהרען פון די פערשטענדיגטע „קא־מערן", אדער דורך קארעספאנדענץ. דער פערבאנד פון די „קאמערן" אנ־ערקענט זיך פאר שוין געגרינדעט.

נאך דער דיסקוסיע איבער דעם פראיעקט, האט דער פוילישער פערבאנד פון די האנדעלס־קאמערן געגעבען א מי־טאג פאר די אנטיילנעמער פון צוזאמענ־פאהר. אין אוונט איז פארגעקומען א ראוט.

דער קאנגרעס האט געדויערט 2 טעג, זונטאג און מאנטאג.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע — 20 נארוטאוויטש — זאל
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן
פאר לעצטע
געזעגנונגס-פארשטעלונגען
פון דעם בעליבטען ארטיסט
מ. לאמפע
— און —
פאני מענדעלעוויטש

היינט דינסטאג, ד. 27־טן, 9 אוונט פאפולערע פארשטעלונג
פרייזען פון 50 גראשען ביז 2 זל.
צום צווייטען מאל דאס מייסטערווערק פון די גרעסטע וועלט־ביהנעס
מאטקע גנב
אין 3 אקטן מיט פראלאג פון שלום אש הויפטראל מאטקע—מ. לאמפע.
עס נעמט אנטייל דאס גאנצע פערסאנאל
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע

די טראגעדיע פון א קינד, וואס אויף זיין קאפ לאסטעט א קעניגליכע קרוין

דער קליינער רומענישער קעניג האט נישט ליב קיין מענשען.—ער האט ליב פעלד־ווערים, מיט וועלכע ער פערברענגט גאנצע טעג.—זיין קעניגטום לאזט איהם נישט געניסען די פרייד פון קינדער־יאהרען.

[...]

ארץ-ישראל אפגעשניטען פון דער וועלט

אלע יודישע קאלאניסטען אונטערן געוועהר

לעצטע דעפעשען פון ארץ-ישראל

לאנדאן, 26. (ספ.)
אין ארץ ישראל קומט פאר א פאר-מעלע מלחמה. לויט דער לאנדאנער פרעסע, וועט דויערן א גאנצען חודש ביז די ענגלישע מאכט וועט קאנען בעהערשען די לאגע.

לאנדאן, 26. (ספ.)
די יודישע עסקנים פאדערן, אז א ספעציעלע פארלאמענטארישע קאמיסיע זאל ארויספאהרען קיין א"י אויסצופארשען די לאגע אויפ'ן ארט.

דער לאדזשער בירגער בענדעט ווארשאווסקי האט נעכטען האלב 12 ביינאכט ערהאלטען פון זיינע קינדער אין תל אביב א ראדיא-דעפעשע, אז זיי זענען געזונד און אין שטאט איז רוהיג.

ווין, 26. (ספ.)
„נייע פרייע פרעסע" שרייבט, אז די סבה פון די אונרוהען אין ארץ-ישראל איז דאס, וואס די ענגלישע רעגירונג האט אפגעשטעלט די יודישע אימיגראציע, דאגעגען האט זי ערלויבט אן אומיגראציע פון אראבער. אזוי ארום איז די אראבישע בעפעלקערונג פערגרעסערט געווארען מיט 600 טויזענד אראבער פון העדזשאס.

בערלין, 26. (ספ.)
לויט „פאסישער צייטונג" זענען ביז איצט פערהאן 150 טויטע און 500 פערוואונדעטע. די אראבישע פערלוסטען זענען פיל גרעסער פון די יודישע. לויט אנדערע קוועלען זענען זיי קלענער.

דעמארש פון דר. ווייצמאן און לארד מעלטשעט צו דער ענגלישער רעגירונג.

לאנדאן, 26. (יט"א)
ד"ר חיים ווייצמאן און לארד מעלטשעט קומען היינט אן קיין לאנדאן. ווי די יט"א דערוויסט זיך, וועלען זיי מאכען א שטארקען דעמארש ביי דער ענגלישער רעגירונג. זיי וועלען פאדערן צו בעשטימען די שולדיגע בעאמטע אין ארץ ישראל און צו פערגרעסערן די יודישע פאליציי.

קאלאנעל קיש אפגעפאהרען קיין ארץ-ישראל

לאנדאן, 26. (יט"א)
קאלאנעל קיש איז אפגעפאהרען קיין ארץ ישראל.

פראטעסט-דעפעשע פון פועלי ציון צו דער לייבאר-פארטיי.

ווארשא, 2. (יט"א)
די רעכטע פועלי ציון האבען ארויסגעשיקט א שארפע פראטעסט-דעפעשע צו דער „לייבאר פארטיי" וועגען די בלוטיגע געשעהעניש אין אר"י. די רעכטע פועלי ציון ארדנען אויך איין א גאנצע ריהע פראטעסט-מיטינגען אין לאנד.

נאך א באטאליאן מיליטער פון מאלטא.

לאנדאן, 26. (יט"א)
דער ענגלישער אדמיראליטעט האט ארויסגעשיקט 1 באטאליאן מיליטער פון מאלטא.

לאנדאן, 26. (יט"א)
דאס צענטראלע ביוראָ פון יט"א האט בעשטימט איהר פארשטעהער אין ביירוט אפצופאהרען קיין ארץ ישראל. דער בריטישער יט"א פארשטעהער האט געענטפערט, אז עס איז אונמעגליך אריינצוקומען און ארויסצופאהרען פון ארץ ישראל. אלע וועגען זענען אפגעשניטען.

אלע יודישע קאלאניסטען אונטער'ן געוועהר

ירושלים, 26 אויג. (יטא) אין אלע יודישע קאלאניעס איז שוין מעטיג די יודישע זעלבסטשוץ. אלע קאלאניסטען האבען שוין בעקומען געוועהר. קיין שום אראבער ווערט נים אריינגעלאזט אין די קאלאניעס.

אראבער בעפאלען א מיליטער-צוג
און ענטוואפנען בריטישע סאלדאטען.

ביירוט, 26. (יט"א)
היינט פריה זענען די אראבער בעפאלען א צוג מיט בריטיש מיליטער. עס איז פארגעקומען א שלאכט צווישען מיליטער און די אראבער. די אראבער איז געלונגען צו ענטוואפענען עטליכע מיליטער-אפטיילונגען.

קאמפען אין יפה.

ווין, 26. (ספ.)
די „נייע פרייע פרעסע" מעלדעט, אז אין די גאסען פון יפו זענען פארגעקומען גרויסע שלאכטען. די זעלבסטשוץ האט בעוויזען אפצושטויסען די אראבער. אויך אויף די גאסען פון תל-אביב קומען פאר שלאכטען.

קינא
ZACHĘTA
דער זאל איז גוט ווענטילירט.

• היינט • און טעגליך!! „וואלפזאנ'ס צירק"
— אין די — הויפט-ראלען:
H.Allan i Domenico Gambino
נייע חערליכע רעוויזאציע (פון פראדוקציע 1928-29) פון גרויסען צירק-לעבענס-דראמע
דער נאהענטסטער פראגראם:
„די וועלט פון דער נאכט"
אנהויב פון די פאנסען אין די וואכען-טעג 5.30 שבת, זונטאג און חגאות 3 א זייגער נאכמיטאג.

Z prawami państwowych gimnazjów
Gimnazjum Żeńskie
JOZEFA ABA
w Łodzi, Zielona 10, tel. 22-12
איינשרייבונגען פון נייע שילערינס יעדען טאג אין די שול-שעהן.
ביי דער שולע ווערט געעפענט א פרעבלובסע.
דירעקטאר י. אב
אנהויב פון אונטערריכט—דעם 3. סעפטעמבער.

רעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און צאהן-ערצטליכער קאבינעט
17 זגערזשער 17, טעל. 16-33

ד"ר ראקאווסקי	נאז-, האלז- און אויערן-קראנקה.	11—10; 3—2; 6—7
ד"ר יוסטמאן	נערווען-קראנקהייטען	2—12
ד"ר רוזשאנער	הויט- און גע-שלעכטס-קר.	11—10; 2—1
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	12—10; 5—4
ד"ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	1—11.30; 6—5
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	2—1; 8—7
ד"ר קאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	5.30—4.30
ד"ר ווייגבערג	אינערע, ספעצ. הערץ, לונגען	1—12; 5.30—6.30
ד"ר סטופעל	רענטגען	2—12; 6—40
צאהן-ארצט א. גראדשטענטשיק / " " נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנקהייטען	7—37; 11—10

קינסטליכע העהענזאננע-בעשטראהלונג. — פאקען-שטעלען.
ביי דער לעטשניצע איז — בעזאנדער גע‏עפענט א רענטגען-אינסטיטוט
קווארץ-לאמפ, דיאטערמיע און עלעקטרא-פיזישע קאבינעט.
וויזיטען אין שטאט. —:— אפען אויך זונטאג.
אלע ארט מעדיצינישע אנאליזען. —— קורסען פאר שטאפלער.
אימפונגען געגען שקארלאטינע.
ערצטליך-קאסמעטיש-קאבינעט
פרל. מ. מארקוס נעמט אן פון 5—7. אווענד.

לעזט און אבאנירט
— דאס —
לאדזשער טאגעבלאט

[illegible] פאמארסקא 48
דירעקציע און פעדאגאגישער ראט פון מענער-גימנאזיום [illegible]
[illegible] 31—25 אויגוסט [illegible] 12—10 פארמיטאג [illegible]
[illegible] 2 און 1 סעפטעמבער [illegible]

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 26-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזען בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. A. Mazur
ספעציעל-ערצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק ווי אויך שטום און שפראך-פעהלער
וואלטשאנסקא 65 [as printed: ווסכאדניא 65]
איינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46) טעל. 66-01

Dr. L. PIKIELNY
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאזען, אורין-קראנקהייטע
Nawrot 8, telefon 19-90
נעהמט אן פון 4 — 7 אין אווענד ווי אויך אין דער לעכשניצע „Zdrowie" נאוואמיעסקא 3 פון 12½—2.

Dr. med. G. Friedstein
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען (מאגען, געדערם און לעבער-קראנקהייטען). שענקעוויטשא 37, טעל. 17-95.
נעמט אן פון 6 ביז 8 נאכמיטאג.

Dr. DONCHIN
צוריקגעקעהרט אין לאנד
ספעציעל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען
נעמט אן טעגליך פון 10—1 און פון 4—7 נאכמ
זונטאג — פון 10—1 נאכמ.
Moniuszki 1 טעל. 9-97

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער הייסגעליבטער פאטער, ברודער, שוואגער, אנקעל
נ"ע חיים זיינוויל
טורטשינסקי
(הנקרא זגערזשער) אין עלטער פון 47 יאהר
די לויה קומט פאר היינט דינסטאג, ד. 27 אויגוסט, 1 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז קאלאמארס גאס (פאלוט) 26 № 26 וועגען וואס עס מיילט מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע פאמיליע.

א האלבע הויז
פון 4 וואוינונגען וועסאלא 9 צו פערקויפען
צו ערפאהרען פון 8—7 אווענד ביים ווירט. 8830

די געזעלשאפט
„טאז"
לאדז, אנדזשעיא 1
זוכט א קוואליפיצירטען
שול-היגיעניסט
אויספיהרליכעס אין קאנצעלאריע טעגליך פון 12—4 נאכמ. 8823

„Praca"
געזעלשאפט צו פערשפרייטען פראפעסיאנעלע ארבייט צווישען יודישע פרויען אין לאדז
וואלטשאנסקא 21, טעל. 15-67.
מאכט בעקאנט, אז ס'ווערען אנגענומען איינשרייבונגען אויף פאלגענדע אבטיילונגען: דאמען-שניידעריי און קינדער-קאנפעקציאן, נייען צושניידען און נייען וועש, האנד-ארבייט, אנדולאציע ארטיסטישער מאשין-האפט, מאניקיר. דער סעקרעטאריאט איז אפען פון 1—9 און פון 3—7.

צו פערדינגען
— פערשידענע —
פאבריקס-לאקאלען
שאפעס
פאלודניאווא 80, צו ערפארן ביים פארטיער

א קאלאניאל-געוועלב
צוזאמען מיט א שטוב און א קיך אין צענטרום שטאט איז זאפארט איבערצוגעבען, צו ערפאהרען שענקעוויטשא 13 אין קלעטשארניע.

פוילישע שפראך
ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט
ווסכאדניא [illegible]

אין דער 7-קל. שולע פון
ש. זיעלאנקא
ווסכאדניא 68/70
ווערען אנגענומען שילער פון 6 יאהר און ווערען פארגעבערייט אין אלע היגע מיטעל-שולען. — א ספעציעל געוויכט ווערט געלייגט אויף העברעאיש און די יודישע למודים.
בעמערקונג: אדורכגאנג דורך פיעטריקאווער 44 46.

מעדלעך אויף סטאנציע
נעהמט אן אן אינטעליגענטע יודישע פאמיליע. קארעפעטיציע און די לעהרע ווי אויך מוזיק-לעקציעס אויפ'ן ארט. (כשר'ע קיך). צו ערפאהרען לאדז, גלובנא 9 № וואוינונג 6.

Szkoła Przemysłowa
T-wa Szerzenia Ośw. i Wiedzy Techn. wśród żydów
w ŁODZI, Pomorska 46/48.
אפטיילונגען: מעכאנישע, עלעקטראטעכנישע, און וועבעריי.
אנמעלדונגען נעמט אן די קאנצעלאריע טעגליך פון 10 ביז 2 נאכמ.

40% ביליגער!
איך מאך בעקאנט דער ג' קונדשאפט, אז ביז'ן 30 אקטאבער ווערע אנגענומען אלערליי קירזשנער-ארבייט מיט 40% ביליגער.
רעיעלע בעהאנדלונג. גינסטיגע בעדינגונגען.
מ. שאליט, פיעטריקאווער 33.

די דירעקציע פון מענער-גימנאזיום
ביי דער געזעלשאפט צו פערשפרייטען בילדונג
און טעכנישע וויסענשאפט צווישען יודען אין לאדז
פאמארסקא 48
מאכט בעקאנט די פערזאנען, וואס האבען ברעה צו בעזארגען מיט בעקעסטיגונג און האבען אויפזיכט איבער די שילער פון דעם דערמאנטען אנשטאלט, דארפען זיך פערזענליך מעלדען אין די אמטליכע שעה'ן אין דער שול-קאנצעלאריע, בכדי צו בעקומען אן ער-לויבניש פון דער דירעקציע, וואס וועט געגעבען ווערען נאר די פערזאנען וואס גיבען א גאראנטיע פון א געהעריגער אויפזיכט איבערן שילער און וואס בעזיצען א היגיענישע וואוינונג.

7-קל. העברעאישע קאעדוקאציאנס-שולע
„יבנה"
לאדז, צעגעלניאנא 75, טעל. 34-13
אנמעלדונגען פון נייע שילער און שילערינס טעגליך פון 9—1 נ"מ
ביי דער שולע עקזיסטירט א מוסטערהאפטע פרעבעל-שולע.
אנהויב פון אונטערריכט—ד. 3 סעפטעמבער.
די ליימונג.

אבאנאמענטס-פרייז: [illegible] 20—פראנק, [illegible] 1.25 [illegible] — אנאנסען-פרייז: [illegible] 100% [illegible] 60% [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski — Drukarnia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 14.